

Doradztwo Rolnicze

W GRABANOWIE

CENA 50 gr (5000zł)

W numerze: • Uwagi związane z kryciem i inseminacją loch • Charakterystyka odmian zbóż jarych • Uprawa bobiku • Zamierzasz budować - buduj zgodnie z prawem • Informacja Fundacji AR Lublin, Owies Jawor • Kredyty udzielone z dotacją ARiMR w woj. białkopodlaskim • Notowania z targów i jarmarków • Zapowiedź aktywnej walki z bezrobociem na wsi • Komunikat GUS • Pszenżyto jare • Porady pszczelarskie • Pomóżmy motylkowym • Konieczność odnowienia materiału siewnego • Deszczowanie • Informacja KRUS w Radzynie Podl. • Warzywa korzeniowe w żywieniu rodziny w okresie zimy • Wspaniałości z resztek • Odmrożenia • Podsumowanie konkursu "Najpiękniejsza wieś i zagroda na Podlasiu"

Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Grabanowie organizuje na terenie woj. białkopodlaskiego w miesiącu lutym i I dek. marca n/w szkolenia specjalistyczne

- 02.02.1996 r. godz. 11³⁰ - Łosice UMiG - temat: - Hodowla i żywienie bydła
- 06.02.1996 r. godz. 9³⁰ - Olszanka UG - temat: - Modernizacja budynków inwentarskich - Rozród i żywienie trzody chlewnej
- 09.02.1996 r. godz. 10⁰⁰ - Huszlew UG - temat: - Modernizacja budynków inwentarskich - Rozród i żywienie trzody chlewnej
- 12.02.1996 r. godz. 10⁰⁰ - Platerów GOK - temat: - Modernizacja budynków inwentarskich, Bydło mięsne
- 14.02.1996 r. godz. 10³⁰ - ODR Grabanów - temat: - Nowoczesne aspekty hodowli trzody chlewnej
- 15.02.1996 r. godz. 11⁰⁰ - WSKiOR Radzyn Podl. - temat: - Nowoczesne aspekty hodowli trzody chlewnej
- 15.02.1996 r. godz. 10⁰⁰ - Podedwórze UG - temat: - Kredyty preferencyjne dla rolnictwa
- 16.02.1996 r. godz. 10⁰⁰ - Siemień UG - temat: - Kredyty preferencyjne dla rolników
- 20.02.1996 r. godz. 10⁰⁰ - Parczew siedziba ZDR - temat: - Koncentrat w żywieniu trzody chlewnej
- 20.02.1996 r. godz. 10⁰⁰ - Kornica UG - temat: - Modernizacja budynków inwentarskich, Bydło mięsne
- 21.02.1996 r. godz. 10⁰⁰ - Biała Podl siedziba ZDR ul. Żeromskiego 3 temat: - Profilaktyka chorób w produkcji trzody chlewnej
- 26.02.1996 r. godz. 10⁰⁰ - Sarnaki UG - temat: - Modernizacja budynków inwentarskich, Żywienie bydła
- 01.03.1996 r. godz. 10⁰⁰ - Dębowa Kłoda GOK - temat: - Nowe odmiany ziemniaka przemysłowego
- 05.03.1996 r. godz. 10⁰⁰ - Jabłoń UG - temat: - Nowe odmiany ziemniaka przemysłowego
- 08.03.1996 r. godz. 10⁰⁰ - Milanów UG - temat: - Kredyty preferencyjne dla rolnictwa

Uwagi związane z kryciem i inseminacją loch

Dynamiczny rozwój unasienniania loch w woj. białkopodlaskim powoduje, że zagadnienia prawidłowego korzystania z usług inseminacji staje się czynnikiem niezmiernie istotnym i decydującym o ekonomicznym powodzeniu w chowie świń.

Prawidłowo zorganizowany rozród decyduje o plenności lochy. Częstotliwość oproszeń oraz liczba miotów od lochy jest z punktu widzenia ekonomiki chowu czynnikiem decydującym. Czas między urodzeniem przez lochę dwóch kolejnych miotów przy optymalnej płodności wynosi około 165 dni co przy trwającej ciąży /115 dni/ daje losze 8 dni czasu aby po odsadzeniu prosiąt wystąpiła u niej ponownie ruja. Daje to teoretyczne możliwości 2,2 oproszeń w skali roku. Praktycznie uważa się, że średnio 1.8 oproszeń na lochę w roku jest w pełni zadawalające z punktu widzenia ekonomiki chowu. Drugim czynnikiem decydującym o powodzeniu rozrodu świń jest liczebność prosiąt w miocie. Uważa się, że najbardziej optymalna jest ilość 10-12 żywo urodzonych normalnych prosiąt. Aby osiągnąć optymalne efekty w rozrodzie loch należy zwrócić uwagę na:

1. Termin unasienniania lub krycie
2. Dobór odpowiedniego nasienia lub knura do określonej lochy

Aby ustalić najkorzystniejszy termin unasienniania należy zwrócić uwagę na przebieg rui. "Rują nazywamy zespół zmian fizjologicznych zachodzących w układzie rozrodczym samic ssaków oraz towarzyszących tym zmianom oznak zewnętrznych, określonych nazwą popędu płciowego. W okresie rui na jajnikach dojrzewa jeden lub kilka pęcherzyków jajnikowych, a w nich komórki jajowe. Cały układ rozrodczy jest silnie przekrwiony. Gruczoły macicy produkują duże ilości śluzu" / wg Zootechnicznego Słownika Encyklopedycznego PWRiL Warszawa 1965 /

U loch w czasie rui występuje obrzęk i zacerwienie sromu. Do podstawowych objawów rujowych zalicza się też odruch tolerancji "hukanie", niepokój, zmniejszony apetyt, obskakiwanie się wzajemne loch. Ruja powtarza się co 18-21 dni z odchyleniem 2-3 dni i trwa 2-3 doby. Owulacja u lochy z reguły ma miejsce po 24-36 godzinach od rozpoczęcia rui właściwej, a zdolność komórek jajowych do zapłodnienia trwa krótko, bo około 4-6 godzin. Natomiast plemniki znajdujące się w drogach rodnych loch zachowują zdolność do zapłodnienia przez około 18 godzin /wg Głoda i Kaczmarczyka/. W związku z tym za najlepszy do krycia lub unasienniania uważa się okres wystąpienia odruchu tolerancji do czasu owulacji. Krycie lub unasiennianie powinno nastąpić przed rozpoczęciem owulacji tak aby plemniki znalazły się w drogach rodnych na 10-12 godzin wcześniej. Tym samym należy kryć w 20-30 godzinie rui właściwej. Jako najbardziej charakterystyczny moment rozpoczęcia rui właściwej jest odruch tolerancji / zneruchomienie / przy próbie z knurem. W wypadku badania przez hodowcę bez obecności knura odruchu tolerancji poprzez dosiadanie, uciskanie grzbietu i boków lochy uważa się, że objawy występują około 10 godzin

później niż w obecności knura i stanowią sygnał do przystąpienia do unasienniania.

Przy wielokrotnej w ciągu doby kontroli odruchu tolerancji możliwe jest ustalenie dokładnego czasu wystąpienia rui i wówczas wystarczy przeprowadzić inseminację tylko jeden raz w optymalnym czasie rui. Przy dwukrotnym w ciągu doby (co 12 godz.) wystąpieniu odruchu tolerancji wskazane jest dwukrotne unasiennianie w ciągu rui (reinsseminacja). W tym wypadku odległość pomiędzy zabiegami unasienniania winna wynosić 12 godz. Najczęściej pierwszy zabieg wykonuje się po 8 - 12 godzinach od stwierdzenia odruchu tolerancji, a drugi po dalszych 10 - 12 godzinach.

Termin krycia w odpowiedniej fazie rui ma zasadnicze znaczenie w liczebności miotu i skuteczności zabiegu.

Zależność skuteczności unasienniania od jego terminu /wg Głoda i Kaczmarczyka/

Czas unasienniania	Procent zapłodnienia
- Przed rozpoczęciem rui właściwej	42,10
- 24 godziny po rozpoczęciu rui właściwej	71,16
- 36 godzin po rozpoczęciu rui właściwej	50,00
- Kilkakrotne unasiennianie	73,60

Wpływ terminu krycia na skuteczność unasienniania i liczbę zarodków

/wg Głoda i Kaczmarczyka/

Liczba godzin od rozpoczęcia rui właściwej	% zapłodnienia	Liczba normalnych zarodków
0	74	11,8
12	92	12,6
24	88	11,8
36	64	9,6
48	28	-
60	-	-

Przytoczone wyniki badań potwierdzają konieczność obserwacji rui u loch i precyzyjnego doboru odpowiedniego terminu krycia.

Unasiennianie loch we właściwym momencie rui gwarantuje pełne powodzenia w rozrodzie świń. Zagadnienie doboru odpowiedniej pary rodzicielskiej jest również ważne lecz ze względu na odrębność tematyczną zostanie poruszone w innym opracowaniu.

Opracował:
mgr inż. Andrzej Frąk
Stacja Hodowli i Unasienniania Zwierząt
w Zamościu
Zakład w Białce

Ogłoszenia

MIKOŁAJCZUK SYLWIA zam. Bejdy 13 tel. 57-53-93
Sprzedam ciągniki: T - 25 i C - 360. Stan dobry. Cena do uzgodnienia

JUNAK KRZYSZTOF zam. Jasionka 160 gm. Parczew
tel. 541-113
Sprzedam gospodarstwo rolne ok. 5 ha z budynkami

ANTONIUK ZYGMUNT zam. Berezówka nr domu 2
gm. Zalesie
Sprzedam nowy łańcuch i koła zębate do zgarniacza obornika "Lubin"

WRÓBEL KRZYSZTOF zam. Sławacinek Stary 75
tel. 43-93-15 gm. Biała Podl.
Sprzedam siano prasowane 6 ton

UNIPASZ

17-300 Siemiatycze
ul. 11-go Listopada 184
woj. białostockie
tel./fax (0 85) 55-26-96

OFERUJE:

Superkoncentraty, koncentraty,
mieszanki pełnoporcjowe
dla trzody chlewnej, drobiu i bydła.

Zainteresowanych ofertą, asortymentem
i ceną prosimy o kontakt telefoniczny.

Zapraszamy do punktów sprzedających nasze pasze.

1. ZUH POLGER - Sarnaki, Konstantynów, Janów Podlaski
2. Lecznica zwierząt - Platerów
3. ZUH "KRUK" Kruk Edward - Szpaki Nowe 13
4. GS Jabłoń
5. RSP Kodeniec
6. Lecznica zwierząt - Swory
7. Przeds. Hand. Żuk Wiesław - Łosice, ul. Słowackiego 44
8. SUR - Biała Podlaska, ul. Rolnicza 35
9. Centrala Nasienna - Parczew
10. GS Terespol
11. Rusków 23 - Sitarz Szczepan
12. Lecznica zwierząt - Komarówka
13. PH. "ARPOL" - Niemojki

ZAPRASZAMY DO WSPÓŁPRACY.

Charakterystyka odmian zbóż jarych

Pszenica jara

Henika- Rok włączenia do Rejestru Odmian: 1986. Kłos bezostny, biały, ziarno czerwone. Odmiana o dobrej zdrowotności i dużej odporności na wyleganie. Dojrzewanie średnio późne. Ziarno dość duże, o dobrej zawartości białka. Jakość wypiekowa mąki dobra (ocena w skali 9-stopniowej: 5,5). Wymagania glebowe przeciętne. Odmiana plenna, oprócz wysokiej plenności na glebach pszenicznych plonuje również dobrze w warunkach gleb średnich w wysokiej kulturze. Jest wrażliwa na opóźnienie terminu siewu.

Eta (1986)- odmiana o dobrej odporności na choroby. Rośliny o przeciętnej wysokości i bardzo dużej odporności na wyleganie. Dojrzewanie średnio późne. Masa tysiąca ziarn przeciętna. Zawartość białka w ziarnie dobra, jakość wypiekowa mąki dość dobra (ocena w skali 9⁰-5,5). Wymagania glebowe większe. Plenność bardzo dobra do dobrej. Dobrze polnuje na glebach kompleksów pszenicznych, jak również na kompleksach pszenno-żytnich w wysokiej kulturze. Jest odmianą wrażliwą na opóźnienie terminu siewu.

Sigma (1987) -odmiana o bardzo dobrej odporności na choroby i wyleganie. Rośliny niższe od pozostałych odmian zrejonizowanych. Dojrzewanie średnio późne. Ziarno dość drobne o stosunkowo mniejszej zawartości białka, o bardzo dobrej wymielności i jakości wypiekowej mąki (ocena w skali 9⁰- 8). Ze względu na najlepszą wartość technologiczną ziarna wśród odmian pszenic jarych powinna mieć większe znaczenie w rejonach kontraktacji pszenic na cele piekarskie. Wymagania glebowe większe. Jest mniej wrażliwa na nieznaczne opóźnienie terminu siewu. Wymaga większej ilości wysiewu. Plenność odmiany przeciętna.

Jota (1989). Odmiana o przeciętnej zdrowotności- większa podatność na mączniaka. Dość duża odporność na wyleganie. Dojrzewanie średnio późne. Ziarno średnie o przeciętnej zawartości białka, wartość wypiekowa (ocena w skali 9⁰- 5). Wymagania glebowe większe. Odmiana mniej wrażliwa na opóźnienie terminu siewu, wymaga również zwiększonej ilości wysiewu. Plenność dobra.

Broma (1989). Jest to jedyna odmiana ościasta. Odnacza dobrą zdrowotnością poza pewną wrażliwością na rdzę brunatną. Odporność na wyleganie duża. Dojrzewanie późniejsze. Ziarno o mniejszej zawartości białka i złej jakości wypiekowej mąki (ocena w skali 9⁰- 4). Wymagania glebowe przeciętne do większych. Plenność dość dobra. Jej uprawa może mieć znaczenie na terenach przyleśnych w celu zmniejszenia strat powodowanych przez zwierzynę.

Alkora (1990). Rośliny wyższe lecz o dużej odporności na wyleganie. Zdrowotność przeciętna- wrażliwa na rdzę brunatną i żółtliwą. Dojrzewa średnio wcześnie. Ziarno duże o dobrej zawartości białka i dobrej jakości wypiekowej mąki (ocena w skali 9⁰- 5,5). Wymagania glebowe przeciętne do mniejszych, jest wrażliwa na opóźnienie terminu siewu. Plenność dobra , ostatnio niżej plonuje w naszym rejonie.

Hera (1990). Żdźbło średniej długości, odporność na wyleganie duża. Zdrowotność przeciętna, większa podatność na mączniaka i rdzę brunatną. Dojrzewanie średnio wcześnie. Ziarno o przeciętnej zawartości białka i średniej wartości wypiekowej (ocena w skali 9⁰- 4). Wymagania glebowe przeciętne, w stosunku do kultury roli większe. Jest wrażliwa na opóźnienie terminu siewu. Plenność dobra szczególnie w północnych rejonach kraju.

Omega (1991). Żdźbło średniej długości, odporność na wyleganie duża. Zdrowotność średnia- podatniejsza na mączniaka i septoriozy. Dojrzewa najwcześniej z wszystkich odmian. Ziarno o przeciętnej zawartości białka i dobrej jakości wypiekowej mąki (ocena w skali 9⁰- 6,5). Wymagania glebowe i w stosunku do kultury roli przeciętne. Odmiana mniej wrażliwa na opóźnienie terminu siewu. Korzystnie reaguje na wysokie nawożenie azotowe. Plenność dobra.

Ignia (1993). Żdźbło średniej długości, odporność na wyleganie duża. Odmiana o przeciętnej zdrowotności (większa podatność na mączniaka i septoriozę). Dojrzewanie wcześniejsze. Ziarno o średniej MTZ i dobrej jakości wypiekowej mąki (ocena w skali 9⁰- 7). Wymagania glebowe i w stosunku do kultury roli przeciętne. Plenność dobra.

Banti (1994). Masa 1000 ziarn średnia do dużej. Żdźbło średnio wysokie. Rośliny o dużej odporności na wyleganie, dużej odporności na mączniaka i średniej odporności na pozostałe choroby. Dojrzewa wcześnie. Ziarno o dość dużej zawartości białka, skłonne do porastania. Wartość wypiekowa mąki dobra (ocena w skali 9⁰- 7). Wymagania glebowe i w stosunku do kultury roli przeciętne do mniejszych. Plenność w skali kraju dobra do przeciętnej.

Ismena (1995). Odporność na wyleganie duża. Odmiana cechuje się dużą odpornością na mączniak i septoriozę przy pewnej wrażliwości na rdzę brunatną. Ziarno o średniej masie 1000 ziarn, dobrze wyrównane, o przeciętnej zawartości białka i pewnej skłonności do porastania. Wartość wypiekowa mąki prawie dobra (ocena w skali 9⁰-6,5). Wymagania glebowe i w stosunku do kultury roli przeciętne do większych. Plenność bardzo dobra do dobrej. Wartość wypiekowa jest podawana w skali 1-9⁰, wyższe stopnie oznaczają lepszą jakość odmiany. Odmiany pszenicy, określane jako chlebowe , muszą co najmniej przez trzyletni okres badań uzyskać 6⁰.

Jęczmień jary- odmiany pastewne

Ars (1983). Rośliny średniej wysokości o przeciętnej do małej odporności na wyleganie. Dojrzewanie średnio wczesne. Wymagania glebowe mniejsze, przydatna do uprawy w słabszych stanowiskach. Plenność przeciętna.

Lot (1987). Rośliny średniej wysokości o przeciętnej do małej odporności na wyleganie . Dojrzewanie średnio wczesne. Zdrowotność dobra. Wymagania glebowe mniejsze, przydatna do uprawy w słabszych stanowiskach, tolerancyjna na niskie pH gleby. Plenność bardzo dobra do dobrej.

Dema (1987). Rośliny średniej wysokości o przeciętnej do małej odporności na wyleganie. Dojrzewanie średnio wczesne. Większa masa 1000 ziarn. Wymagania glebowe przeciętne. Plenność dość dobra.

Klimek (1989). Jest jedyną odmianą w Rejestrze o kłosie wielorzędowym. Rośliny nieco wyższe, odporność na wyleganie przeciętna. Zdrowotność dobra. Dojrzewanie średnio wczesne. Masa 1000 ziarn przeciętna. Plenność dobra w rejonach północnych, w pozostałej części kraju przeciętna. Wymagania glebowe przeciętne do większych, duże odnośnie kultury roli. Wymaga większej ilości wysiewu.

Nagrad (1990). Rośliny średniej wysokości o przeciętnej odporności na wyleganie. Dojrzewanie średnio wczesne. Masa 1000 ziarn przeciętna. Zdrowotność dobra, nieco większa podatność na mączniaka. Wymagania glebowe przeciętne do większych. Plenność dobra.

Magda- (1991). Miejsce wyhodowania- Holandia. Odmiana ogólnoużytkowa o średniej jakości browarnej ziarna. Zdrowotność dobra, nieco większa odporność na mączniaka. Rośliny średniej wysokości o przeciętnej odporności na wyleganie. Dojrzewanie nieco wcześniejsze. Masa 1000 ziarn przeciętna do dużej, zawartość białka w ziarnie średnia do dużej. Wymagania glebowe duże. Plenność bardzo dobra do dobrej.

Edgar (1992). Rośliny nieco wyższe o przeciętnej odporności na wyleganie. Dojrzewanie średnio wczesne. MTZ duża, wyrównanie ziarna dobre. Zdrowotność dobra. Plenność dobra do przeciętnej. Wymagania glebowe przeciętne.

Rodos (1992). Odmiana o dobrej zdrowotności, jedynie nieco większa podatność na rdze. Rośliny średniej wysokości o przeciętnej odporności na wyleganie. Dojrzewanie średnio wczesne. Masa 1000 ziarn oraz wyrównanie ziarna przeciętne. Wymaganie glebowe przeciętne do mniejszych, wykazuje większą tolerancję na niskie pH. Plenność bardzo dobra do dobrej.

Rambo (1993). Żdźbło średniej długości o przeciętnej do dużej odporności na wyleganie. Zdrowotność dobra, jedynie nieco mniejsza odporność na mączniaka. Kłoszenie i dojrzewanie nieco wcześniejsze. Masa 1000 ziarn średnia, wyrównanie ziarna dobre. Zawartość białka w ziarnie nieco większa. Wymaganie glebowe przeciętne.

Boss (1994). Żdźbło średniej długości i dużej odporności na wyleganie. Zdrowotność dobra, zwłaszcza większa odporność na mączniaka. Termin kłoszenia i dojrzewania średni. Wyrównanie ziarna dobre, mniejszy udział poślądu. Zawartość białka w ziarnie przeciętna. Plenność bardzo dobra do dobrej.

Start (1995). Żdźbło średniej długości o dużej odporności na wyleganie. Zdrowotność dobra, zwłaszcza większa odporność na rdzę karłową. Termin kłoszenia i dojrzewania średni. Wyrównanie ziarna przeciętne, udział poślądu średni. Zawartość białka w ziarnie mniejsza. Wymagania glebowe przeciętne. Plenność bardzo dobra we wszystkich rejonach kraju.

Odmiiany browarowe

Rudzik - wartość browarowa - 7⁰

Maresi - wartość browarowa - 7⁰ (odm. niemiecka)

Mobek - wartość browarowa - 7⁰

Orlik - wartość browarowa - 6⁰

Polo - wartość browarowa - 5⁰

Wartość browarowa podawana jest w skali 0-9⁰, wyższe stopnie oznaczają wyższą wartość.

Owies

Dragon (1982) - ziarno żółte. Rośliny nieco wyższe o mniejszej odporności na wyleganie. Dojrzewanie średnio wczesne. Masa 1000 ziarn dość duża. Ziarno o większym udziale łuski oraz większej zawartości białka i tłuszczu. Zdrowotność dobra, nieco większa odporność na rdzę wieńcową i mączniaka oraz mniejsza odporność na wyleganie. Wymagania glebowe przeciętne.

Komes (1985) - ziarno żółte. Rośliny nieco niższe o przeciętnej odporności na wyleganie. Ziarno mniej wyrównane, o dużym udziale łuski, średniej zawartości białka i większej zawartości tłuszczu. Zdrowotność dobra. Dojrzewanie średnio wczesne. Wymagania glebowe przeciętne do większych. Plenność zmienna w latach.

Góral (1987) - ziarno żółte, drobniejsze o mniejszej zawartości białka i tłuszczu oraz większym udziale łuski. Zdrowotność dobra, nieco mniejsza odporność na rdze. Rośliny nieco niższe o dużej odporności na wyleganie. Dojrzewa średnio wcześnie. Ziarno drobniejsze o mniejszej zawartości białka i tłuszczu oraz większym udziale łuski. Wymagania glebowe przeciętne. Plenność przeciętna.

Farys (1989) - ziarno białe, o nieco mniejszym udziale łuski i przeciętnej zawartości tłuszczu i białka w ziarnie. Rośliny średniej wysokości o dużej odporności na wyleganie. Zdrowotność dobra. Wymagania glebowe mniejsze. Odmiana o przeciętnym poziomie plenności.

Karol (1989) - ziarno białe, drobne, o większym udziale łuski, średniej zawartości białka i większej tłuszczu. Zdrowotność dobra. Rośliny nieco niższe o dużej odporności na wyleganie. Dojrzewa nieco wcześniej. Wymagania glebowe przeciętne.

Santor (1989) - ziarno białe o średnim udziale łuski oraz średniej zawartości białka i tłuszczu. Zdrowotność dobra, nieco mniejsza odporność na rdzę wieńcową. Rośliny nieco niższe o dużej odporności na wyleganie. Wymagania glebowe przeciętne do większych. Plenność bardzo dobra do dobrej.

Boryna (1990) - ziarno białe, średniej wielkości o nieco mniejszym udziale łuski oraz średniej zawartości białka i tłuszczu. Wymagania glebowe przeciętne. Plenność w skali kraju dobra.

Borys (1991) - ziarno białe, o mniejszym udziale łuski, mniejszej zawartości białka i średniej tłuszczu. Zdrowotność dobra. Rośliny średniej wysokości o dość dużej odporności na wyleganie. Dojrzewa średnio wcześnie. Wymagania glebowe przeciętne. Plenność dobra.

German (1991) - ziarno żółte, o dużej masie 1000 ziarn. Udział łuski oraz zawartość białka i tłuszczu w ziarnie nieco większa. Zdrowotność dobra. Rośliny średniej wysokości o dość dużej odporności na wyleganie. Wymagania glebowe przeciętne do większych. Plenność dobra.

Dukat (1991) - ziarno żółte, o mniejszej zawartości łuski, większej zawartości białka a mniejszej tłuszczu. Zdrowotność dobra. Kłoszenie i dojrzewanie wczesne. Odmiana przeznaczona do uprawy na wyżej położonych terenach górskich. Plenność dobra.

Kwant (1992) - ziarno białe o nieco mniejszym udziale łuski, średniej zawartości białka w ziarnie i większej tłuszczu. Zdrowotność dobra. Rośliny nieco wyższe o przeciętnej odporności na wyleganie. Dojrzewa średnio wcześnie. Wymagania glebowe przeciętne. Plenność bardzo dobra do dobrej.

Gramena (1993) - odmiana niemiecka, ziarno białe o średniej masie, średnim udziale łuski. Zawartość białka w ziarnie mniejsza, tłuszczu średnia. Rośliny przeciętnej wysokości o dużej odporności na wyleganie. Zdrowotność przeciętna. Wymagania glebowe przeciętne. Plenność dobra.

Sławko (1993) - ziarno żółte o nieco mniejszym udziale łuski, mniejszej zawartości białka oraz średniej tłuszczu. Masa 1000 ziarn bardzo duża, wyrównanie ziarna bardzo dobre. Rośliny nieco wyższe o mniejszej odporności na wyleganie. Dojrzewanie średnio wczesne. Zdrowotność dobra. Wymagania glebowe przeciętne. Wymaga zwiększonej ilości wysiewu. Plenność bardzo dobra do dobrej.

Jawor (1994) - ziarno żółte, drobniejsze o przeciętnym udziale łuski oraz mniejszej zawartości białka i tłuszczu. Żdźbło średnio krótkie o dużej odporności na wyleganie. Zdrowotność przeciętna, kłoszenie nieco późniejsze. Wymagania glebowe przeciętne. Plenność bardzo dobra do dobrej.

Pszenżyto jare

Maja (1987) - Rośliny wysokie o dość dużej odporności na wyleganie. Kłoszenie wczesne, dojrzewanie późne. Ziarno o dużej MTZ, większej zawartości białka i znacznej skłonności do porastania. Wymagania glebowe przeciętne do większych. Plenność w ostatnich latach słabsza.

Gabo (1991) - Rośliny krótsze o dość dobrej odporności na wyleganie. Zdrowotność dobra. Kłoszenie wczesne,

dojrzewanie późne. MTZ średnia, ziarno o przeciętnej zawartości białka i znacznej skłonności do porostania. Wymagania glebowe średnie. Plenność bardzo dobra do dobrej.

Migo (1994) - odmiana o dobrej zdrowotności i o dość dużej odporności na wyleganie. Kłoszenie wczesne, dojrzwienie późne. Ziarno o mniejszej zawartości białka i przeciętnej odporności na porostanie w kłosie. Wymagania glebowe przeciętne. Plenność bardzo dobra.

Informujemy, że w 1995 r. ustalono podany poniżej dobór odmian zbóż jarych oraz ich repartycję na terenie woj. białskopodlaskiego.

- **Pszenica jara:** Henika- 50 %, Eta- 15 %, Omega-10 %, Igna- 10 % Banti- 10 %, Ismena- 5 %.
- **Jęczmień jary:** Lot- 25 %, Dema- 20 %, Rodos- 15 %, Nagrad- 15 %, Boss- 10 %, Rambo- 5 %, Mobek- 5 %, Start- 5 %.
- **Owies:** Kwant- 25 %, Komes- 20 %, Dragon- 15 %, Jawor- 15 %, Sławko- 15 %, Santor- 10 %.
- **Pszenżyto jare:** Gabo- 70 %, Maja- 20 %, Migo- 10 %.

K. Kuresza
ODR Grabanów

Uprawa bobiku

Bobik jest rośliną strączkową zawierającą w nasionach ok. 28 % białka ogólnego. Wśród uprawianych roślin strączkowych ma najwyższe możliwości plonowania, plonuje średnio około 2,5 t/ha. Jednak jego możliwości sięgają 4-5 t/ha, a w doświadczeniach często przekraczają 6 t/ha. Nasiona mogą być wykorzystywane jako wysokobiałkowy dodatek do pasz gospodarskich w żywieniu zwierząt domowych zwłaszcza trzody chlewnej.

Bobik może być uprawiany w naszym województwie w niedużym zakresie, ponieważ jego uprawę ograniczają warunki glebowe. Do uprawy tej rośliny najbardziej nadają się gleby zwięzłe i głębokie, dobrze zatrzymujące wodę, o odczynie zbliżonym do obojętnego, klasy I- IIIb. Przy szczególnie dobrych warunkach wilgotnościowych i wysokim poziomie kultury rolnej bobik uda się na glebie klasy IVa. Ważnym czynnikiem dobrego plonowania bobiku jest też odpowiednia wilgotność gleby w okresie wegetacji, zwłaszcza podczas kwitnienia, zawiązywania i wypełniania nasion.

Bobik można uprawiać po wszystkich roślinach, za wyjątkiem roślin motylkowatych. Najlepiej uprawiać go po zbożach 3-4 lata po oborniku. Jego udział w płodozmianie jest szczególnie ważny, gdy udział zbóż przekracza 60%, ponieważ do jego uprawy używa się tych samych maszyn co w produkcji zbóż, a dodatkowo wykazuje silne działanie fitosanitarne. Na to samo pole bobik może wejść najwcześniej po 4 latach.

Przedzimowa uprawa roli po przedplonach jest taka sama jak pod inne rośliny siewu jesiennego. Należy pamiętać o wapnowaniu jesienią jeżeli pH gleby jest nieodpowiednie. W przypadku małej zasobności gleby w magnez najlepiej zastosować wapno magnezowe.

Nawozy fosforowo-potasowe należy zastosować jesienią w ilościach:

fosfor - 35-115 kg czystego składnika na ha
potas - 85-130 kg czystego składnika na ha

Wielkość nawożenia zależy od kompleksu glebowego i zasobności gleby w dany składnik (im większa zasobność tym mniejsze dawki nawozu możemy stosować). W przypadku nie zastosowania w/w nawozów jesienią stosujemy je wiosną jak najwcześniej.

Nawożenia azotem w zasadzie się nie stosuje, ponieważ bobik współżyje z bakteriami brodawkowymi, które wiążą azot z powietrza. Jednak na glebach słabszych lub po przedplonach wyczerpujących azot z gleby można zastosować 20-30 kg N/ha.

Wiosenna uprawa roli jest zależna od siewnika, gdy posiadamy siewnik z redlicami talerzowymi lub redlicami do głębokiego siewu nasion strączkowych to wystarczy wiosenne bronowanie pola, natomiast przy siewie zwykłymi redlicami do zbóż należy pole skultywatorować, a następnie zabronować.

Charakterystyka odmian bobiku wg COBORU

Odmiana	Plon w q/ha	Zawartość białka w %	MTN w g	Długość weget.	Wysokość roślin (cm)
Nadwiślański	44,6	29,1	486	129	120
Bronto	43,5	28,7	501	128	110
Pionier	43,2	30,1	455	128	118
Tom	43,0	29,5	519	128	119
Alen	42,7	29,5	483	129	120
Stego	42,5	28,7	518	127	107
Jasny	42,3	29,7	492	129	121
Dino	42,0	28,5	557	126	107
Kamir	40,2	30,4	479	129	117
Tinos (S)	39,3	29,6	440	122	84
Tibo (S)	37,5	29,0	465	123	86

(S) - odmiana samokończąca

Termin siewu jest czynnikiem, od którego zależy w dużym stopniu plon nasion. Im wcześniejszy siew tym lepszy plon czyli bobik należy wysiewać możliwie jak najwcześniej. Siew po 25 kwietnia jest nieopłacalny.

Głębokość siewu na glebach cięższych powinna wynosić 8 cm, a na glebach lżejszych ok 10 cm.

Ilość wysiewu zależy od odmiany i gleby. Optymalna obsada roślin wynosi 40-50 szt/m². Na glebach żyznych można obniżyć obsadę do 35 roślin na m², natomiast na słabszych należy podwyższyć do 50 szt/m². Odmiany samokończące wysiewamy w obsadzie 50-55 roślin na m². Ilość wysiewu zależy od masy 1000 nasion (MTN) i zdolności kiełkowania. Potrzebną ilość nasion oblicza się wg wzoru:

$a \times b : c$

gdzie: a - pożądana obsada roślin na 1 m²,

b - masa 1000 nasion (MTN) w g

c - zdolność kiełkowania w %

Ilość wysiewu należy wyliczyć dokładnie, aby nie wysiewać za dużo drogich nasion, ale też nie za mało bo rzadki łan łatwo ulega zachwaszczeniu. Rozstawa rzędów powinna wynosić 20-30 cm.

Nasiona należy zaprawić zaprawą grzybobójczą (Funaben T 220 g na 100 kg nasion, Vitawax 200 FS - 300 g na 100 kg nasion) przeciw zgorzeli siewek i zgnilizny korzeni, oraz zaprawą owadobójczą (Furadan 35 ST - 10 ml/kg nasion, Marshal 25 ST - 30g na kg nasion) zwalczającą mszycę i oprzędziki.

Bezpośrednio przed siewem nasiona zaprawić nitraginą bobikową.

O pielęgnacji plantacji bobiku i jej zbiorze w kolejnym numerze.

oprac. A. Matuszewski

Zamierzasz budować - buduj zgodnie z prawem.

Prawo budowlane zwane "ustawą" normuje działalność obejmującą sprawy projektowania, budowy, utrzymania i rozbiórki obiektów budowlanych oraz określa zasady działania organów administracji państwowej w tych dziedzinach. Nowe prawo budowlane wchodzi równocześnie z ustawą o zagospodarowaniu przestrzennym, która to nakazuje wspomnianym organom udzielić informacji o warunkach inwestowania na działce, którą zamierzamy nabyć.

Pozwolenie na budowę może być wydane wyłącznie temu kto:

- złożył wniosek w tej sprawie w terminie ważności decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu,
- wykazał prawo do dysponowania nieruchomością na cele budowlane.

Do wniosku o pozwolenie na budowę należy dołączyć:

- projekt budowlany wraz z opiniami, uzgodnieniami i pozwoleniami, wymaganymi przepisami szczegółowymi,
- dowód stwierdzający prawo dysponowania nieruchomością na cele budowlane,
- decyzję o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

Decyzja o pozwoleniu na budowę wygasa, jeżeli budowa nie została rozpoczęta przed upływem 2 lat od dnia, w którym decyzja ta stała się ostateczna lub budowa została przerwana na czas dłuższy niż 2 lata. W takim przypadku ponowne rozpoczęcie lub wznowienie budowy może nastąpić po wydaniu nowej decyzji o pozwoleniu na budowę.

Właściwy organ może nakazać, w drodze decyzji, rozbiórkę obiektu budowlanego lub jego części, będącego w budowie albo wybudowanego bez wymaganego pozwolenia na budowę albo zgłoszenia /lub/.

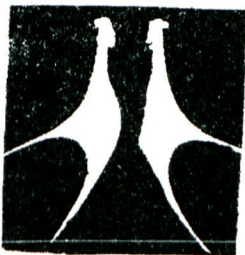
Organ nie może nakazać rozbiórki, jeżeli upłynęło 5 lat od dnia zakończenia budowy obiektu budowlanego lub jego części. Na właściciela spoczywa wówczas obowiązek uzyskania pozwolenia na użytkowanie obiektu budowlanego. Jeżeli właściciel obiektu nie uzyska pozwolenia na użytkowanie wówczas organ nakazuje w drodze decyzji rozbiórkę obiektu budowlanego.

Pozwolenia na budowę nie wymaga budowa:

- parterowych budynków gospodarczych o powierzchni zabudowy do 35 m² przy rozpiętości konstrukcji nie więcej niż 4,8 m, związanych z produkcją rolną, uzupełniających istniejącą zabudowę zagrodową w ramach istniejącej działki siedliskowej,
- obiektów budowlanych piętrzących wodę i upustowych o wysokości piętrzenia poniżej 1 m poza rzekami żeglownymi oraz poza obszarem parków narodowych, rezerwatów przyrody i parków krajobrazowych oraz ich otulin,
- obiektów przeznaczonych do czasowego użytkowania w trakcie realizacji robót budowlanych, położonych na terenie budowy oraz ustawienia barakowozów używanych przy wykonywaniu robót budowlanych, badań geologicznych i pomiarach geodezyjnych,
- obiektów małej architektury,
- tymczasowych obiektów budowlanych stanowiących wyłącznie ekspozyty wystawowe, bez pełnienia jakichkolwiek funkcji użytkowych, usytuowanych na terenach przeznaczonych na ten cel,
- altan i obiektów gospodarczych na działkach w pracowniczych ogrodach działkowych o powierzchni zabudowy do 25 m² w miastach i 35 m² poza granicami miast oraz wysokości 5 m przy dachach stromych i 4 m przy dachach płaskich
- ogrodzeń z wyjątkiem przylegających do dróg, ulic, placów i innych miejsc publicznych,
- znaków geodezyjnych, a także obiektów triangulacyjnych, poza obszarem parków narodowych i rezerwatów przyrody,
- obiektów gospodarczych przeznaczonych wyłącznie na cele gospodarki leśnej, położonych na gruntach leśnych Skarbu Państwa.

Zainteresowanych prawem budowlanym zachęcam do przeanalizowania Ustawy z dnia 7 lipca 1994 roku /Prawo budowlane-Dz.U.Nr 89 poz.414/, która to posłużyła mi do opracowania niniejszego artykułu.

ODR Grabanów-B.Filatruk

"DROBIARZ" Sp. z o.o

Kol. Żelków 54

08-110 SIEDLCE

TEL. (025) 43 58 48, 43 56 53

"Drobiarz" Sp. z o.o z/s Żelków k. Siedlec informuje, że wzorem lat ubiegłych będzie prowadziła sprzedaż kurek i kogucików pięcioletniowych na terenie województwa białkopodlaskiego za pośrednictwem Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Grabanowie. Termin prowadzonej sprzedaży: 9.04.1996 r. - 10.05.1996 r. Wszelkie zamówienia prosimy kierować na adres ODR w Grabanowie i Rejonowych Ośrodków których adresy i telefony podane są na ostatniej stronie "Doradztwa Rolniczego".

Informacja - Fundacji Akademii Rolniczej w Lublinie

Fundacja Akademii Rolniczej w Lublinie oraz Związek Młodzieży Wiejskiej w Lublinie są wykonawcami Projektu "Szkolenie Młodych Liderów Wiejskich" sponsorowanego przez Fundację Współpracy Polsko-Niemieckiej. Zasadniczym celem Projektu jest kreowanie przyszłych animatorów działań gospodarczych oraz aktywizacja terenów wiejskich. Po zakończeniu cyklu szkoleń wszyscy uczestnicy otrzymają dyplomy - zaświadczenia. Projekt obejmuje swym zasięgiem makroregion lubelski tj. woj. białkopodlaskie, chełmskie, lubelskie i zamojskie. W ramach projektu przeprowadzone zostaną cykle szkoleń dla mieszkańców wsi w wieku 20-35 lat (rolnicy, absolwenci szkół rolniczych, osoby prowadzące lub planujące rozpoczęcie działalności gospodarczej). Szkolenia mają na celu przekazanie podstaw wiedzy z marketingu, rachunkowości, prawnych aspektów działalności gospodarczej, niezbędnej dla sprawnego funkcjonowania firm w gospodarce wolnorynkowej. Tematyka szkoleń pozwoli na zdobycie umiejętności optymalnego planowania własnych przedsięwzięć i podejmowania korzystnych z finansowego punktu widzenia decyzji. Szkolenia odbywać się będą w trzech 1-tygodniowych sesjach, które będą realizo-

wane w odstępach 2 - 3 tygodni. Zajęcia prowadzone będą przez pracowników Akademii Rolniczej w Lublinie i Politechniki Lubelskiej, banków oraz kierowników firm. W ramach prowadzonych zajęć uczestnicy odwiedzą zakłady pracy przemysłu rolno-spożywczego w makroregionie oraz spotkają się z przedstawicielami organizacji pozarządowych Lubelszczyzny. Koszty pracy wykładowców, zakwaterowania i całodziennego wyżywienia pokryją organizatorzy. Każdy uczestnik wnosi opłatę w wysokości 150 zł (1 500 000 starych złotych) oraz samodzielnie pokrywa koszty dojazdów. Zgłoszenia za ankietach, które są w posiadaniu Zespołów Doradztwa Rolniczego w Białej Podl., Łosicach, Parczewie, Radzyniu Podl. i Wiszni-cach, prosimy nadsyłać na adres :

Fundacja Akademii Rolniczej im. W.Witosa
ul. Karłowicza 4/806
20-027 Lublin

Wszelkich informacji dotyczących projektu i organizowanych szkoleń udzielają biura:

Zarząd Wojewódzki ZMW tel. (0-81) 258 40

Fundacja Akademii Rolniczej im. W.Witosa w Lublinie tel. (0-81) 73 72 88

Program Notowań - emisja programu godz. 12¹⁵ - wtorek, środa, czwartek, piątek

20.02.1996 r. - wtorek	- Podziemni rolnicy - pr. nt. hodowli dżdżownic i produkcji biohumusu	29.02.1996 r. - czwartek	- Koktajl warzywny - pr. nt. najnowszych odmian warzyw gruntowych i szklarniowych
21.02.1996 r. - środa	- Przybysze z Chin - pr. nt. hodowli jedwabników - Ekonomia dla rolnika pt. " Kokonowy biznes " - pr. nt. opłacalności hodowli jedwabników	01.03.1996 r. - piątek	- Asparagus na talerzu - pr. nt. uprawy i przetwórstwa szparagów - Ekonomia dla rolnika pt. " Złotówki za szparagi " - pr. nt. opłacalności uprawy szparagów
22.02.1996 r. - czwartek	- Konkurencja dla winniczka - pr. nt. hodowli ślimaka Helix Aspersa - Ekonomia dla rolnika pt. " Ślimaczane rachunki " - pr. nt. opłacalności hodowli ślimaków	05.03.1996 r. - wtorek	- Komfortowa obora - pr. nt. instalacji udojowych, systemach zadawania pasz, pojenia i usuwania obornika
23.02.1996 r. - piątek	- Magazyn leśny - pr. nt. selekcji i nasiennictwa drzew leśnych	06.03.1996 r. - środa	- Ekonomia dla rolnika pt. " Budujemy oborę " - pr. nt. kosztów budowy nowoczesnej obory - Pan doktor radzi - krowy mleczne - pr. nt. chorób i profilaktyce w hodowli krów mlecznych
27.02.1996 r. - wtorek	- Superelita pożądana - pr. nt. zakładania kwalifikowanej plantacji ziemniaków - Diploidy kontra triploidy - pr. nt. nowych odmian buraków cukrowych	07.03.1996 r. - czwartek	- Kurzy luksus - pr. nt. wyposażenia kurników
28.02.1996 r. - środa	- Nasienna elita - Wizyty w Stacji Oceny Nasion i Stacji Oceny Odmian - Ekonomia dla rolnika pt. " Ziarno do ziarnka " - pr. nt. opłacalności założenia plantacji nasiennych - Nasiona z polderów - pr. nt.	08.03.1996 r. - piątek	- Ekonomia dla rolnika pt. " Budujemy Kurnik " - pr. nt. biznesplanu dudowy nowoczesnego kurnika - Pan doktor radzi - drób grzebiący - pr. nt. chorób i profilaktyki w hodowli kur nieśnych i mięsnych

Liczba, wysokość inwestycji i kwota wnioskowanych kredytów z dopłatą do oprocentowania ze środków ARiMR na przedsięwzięcia realizowane na terenie województwa białkopodlaskiego w/g opinii wydanych w 1995 roku przez ODR w Grabanowie

Lp.	Rodzaj przedsięwzięcia	Ilość wydanych opinii	Ogólny koszt inwestycji w zł	Wysokość wnioskowanego kredytu w zł
1.	Rolnicze w tym: - urządzenie i utworzenie gospodarstw (6,25%) - zakup ziemi (6,25%) - zakup maszyn i narzędzi (18,75%) - zakup gospodarstw (18,75%) - zakup ziemi (18,75%) - budowa i moder. budynków(18,75%) - inne (18,75%)	1398 241 317 510 12 78 177 63	27 990 785,24 11 715 556,06 3 192 014,81 6 627 560,00 309 920,00 499 549,00 3 887 933,37 1 758 252,00	18 428 516,80 7 523 769,00 2 371 929,80 4 574 956,00 204 090,00 374 332,00 2 038 410,00 1 341 120,00
2.	Przetwórstwo rolno-spożywcze w tym: - owocowo warzywne - zbożowe - ziemniaka - mieszalnie pasz - olejarnie - piekarnie - mięsne - rybne	24 3 2 1 2 1 8 6 1	8 040 706,00 1 828 000,00 1 565 700,00 818 745,00 77 650,00 250 000,00 2 061 833,00 1 363 392,00 75 386,00	4 412 000,00 1 200 000,00 1 027 500,00 350 000,00 55 000,00 175 000,00 812 500,00 742 000,00 50 000,00
3.	Usługi dla rolnictwa w tym: - naprawa ciągników i maszyn	2 2	101 500,00 101 500,00	55 000,00 55 000,00
4.	Działy specjalne produkcji rolnej w tym: - drób rzeźny - szklarnie i tunele ogrzewane - pasieki - grzyby (pieczarki)	35 19 5 1 10	4 676 022,21 2 855 722,00 1 131 520,21 35 000,00 653 780,00	2 135 491,00 1 591 835,00 189 000,00 20 000,00 334 656,00
5.	Drobna przedsiębiorczość - tworzenie nowych miejsc pracy na wsi w tym: - usługi - handel - produkcja i przetwórstwo	31 15 7 9	2 584 863,00 1 187 104,00 727 960,00 669 799,00	1 120 193,00 551 883,00 148 310,00 420 000,00
6.	Program modernizacji i restrukturyzacji mleczarstwa - producenci mleka	38	1 350 838,00	992 100,00
7.	Program rozwoju hodowli i chowu bydła mięsnego	3	949 750,00	755 000,00
8.	Program zahamowania spadku i odbudowy populacji owiec	13	179 850,00	142 500,00
	Razem	1 544	45 874 314	28 040 801

Owies Jawor

Pan Jakoniuk Wiesław zam. Zabuze gm. Sarnaki posiada gospodarstwo rolne o powierzchni 10 ha. Wiosną 1995 roku zakupił w stopniu elity nową odmianę owsa Jawor. Nową odmianą obsiał małą powierzchnię, bo 0,60 ha. Owies Jawor jest odmianą żółtoziarnistą. Rośliny są niższe, o dużej odporności na wyleganie. Zdrowotność ma dobrą. Termin wiechowania oraz dojrzewania nieco późniejszy. Ziarno posiada drobniejsze, o mniejszej zawartości białka i tłuszczu. Wymagania glebowe tej odmiany są przeciętne. Plenność w kraju dobra lub bardzo dobra

za wyjątkiem rejonu południowo-wschodniego, gdzie wypada słabiej. Hodowlą tej odmiany zajmuje się Stacja Hodowli Roślin Choryń. Odmiana została zarejestrowana w 1994 roku. Rolnik zebrał plon na poziomie ok. 35 q/ha. Jest zadowolony z nowej odmiany ponieważ dała ona wyższy plon niż odmiana dotychczas uprawiana w gospodarstwie. W 1996 roku obsieje tą odmianą większą powierzchnię i w miarę możliwości wymieni materiał siewny dla 1-2 rolników.

Zofia Chotyniec ZDR Łosice

Targowiskowe ceny rolnicze w kraju od 22 stycznia do 27 stycznia 1996 r.

Lp		Targowisko	Pszennica	Żyto	Jęczmień	Ziemia ki	Prosięta	Jaja	Jabłka	Cebula
	Jedn.miary		zł/dt	zł/dt	zł/dt	zł/dt	zł/para	zł/szt.	zł/kg	zł/kg
		min	43	27	36	35	85	0.24	0.80	0.17
		max	60	46	50	80	160	0.42	2.00	1.00
		średnie	49	31	43	50	113	0.30	1.30	0.53
		odchylenie standard	3	4	3	11	15	0.04	0.25	0.14
1	Biała Podlaska	Wisznice	48	33	42		100	0.32	1.50	0.40
2	Biała Podlaska	Radzyń Podlaski	55	33	45		110	0.35	1.50	0.50
3	Białystok	Siemiatycze	50	28	45		130	0.31	1.20	0.50
4	Białystok	Sokółka	48	28	40		102	0.33	1.20	
5	Bydgoszcz	Koronowo	48	30	44		100	0.30		
6	Chełm	Chełm					100	0.32	1.20	0.60
7	Chełm	Krasnystaw	50	30	40	35	100	0.35	1.20	0.50
8	Ciechanów	Raciaż	48	32	47	35	135	0.33	1.00	1.00
9	Częstochowa	Koniecpol	49	27	43	60	120	0.32	1.20	0.40
10	Elbląg	Susz	49	35	45	60	85	0.27	0.90	0.40
11	Gdańsk	Wejherowo	49	30	45	48	115	0.29	1.40	0.65
12	Jelenia Góra	Jelenia Góra	45		36	60		0.25	1.00	0.50
13	Kalisz	Ostrzeszów	48	30	42	40	140	0.26	1.40	0.50
14	Kalisz	Krotoszyn	48	30		50	120	0.25	1.30	0.55
15	Kielce	Bodzętyn	46	33	40	37	100	0.29	1.40	0.60
16	Konin	Konin	48	30	48	40	115	0.25	1.20	0.50
17	Kraków	Proszowice	47		44	40	110	0.40	1.35	0.17
18	Łódź	Głowno	50	30			110	0.30	0.50	
19	Nowy Sącz	Nowy Targ	60	44	50	50	160	0.35	1.20	0.50
20	Nowy Sącz	Nowy Sącz	60	46	50	50	100	0.40	0.80	0.28
21	Olsztyn	Lubawa	43	36	38	43	115	0.28	1.10	0.60
22	Olsztyn	Szczytno	49	32	45	40	115	0.28	1.20	0.70
23	Poznań	Gniezno	48	30	43		124	0.24	0.90	0.50
24	Poznań	Grodzisk Wlkp.	48	31	42	50	110	0.29	1.60	0.70
25	Siedlce	Mińsk	52	32	39	40	90	0.26	1.10	0.55
26	Siedlce	Siedlce	51	31	45		120	0.32	1.20	0.55
27	Sieradz	Wieluń	45	30	42		113	0.30	1.60	0.50
28	Suwałki	Suwałki	48	32	42	40	120	0.29	1.50	0.60
29	Szczecin	Police				80		0.30	2.00	0.70
30	Wałbrzych	Bystrzyca	44		38	55	125	0.32	1.80	0.70
31	Warszawa	Góra Kalwaria	50	30	42			0.42		
32	Warszawa	Grodzisk Maz.	48	30	45	40	140	0.28	1.20	0.25
33	Włocławek	Skepe	50	31	45		115	0.28		0.30
34	Zamość	Hrubieszów					90	0.36	1.60	0.55
35	Zielona Góra	Wolsztyn	48	37	43			0.28	1.75	0.50
36	Zielona Góra	Żagań	50	30	36	60	90	0.27	1.50	0.50

NOTOWANIA Z TARGÓW I JARMARKÓW

SPORZĄDZONE PRZEZ OŚRODEK DORADZTWA ROLNICZEGO
w GRABANOWIE

(Ceny w zł za jednostkę)

Wyszczególnienie	J.M.	Wisznice	Łosice	Piszczac	Radzyń Podlaski	Biała Podlaska	Międzyrzec Podlaski
		22.01.1996 poniedziałek	24.01.1996 środa	24.01.1996 środa	24.01.1996 środa	25.01.1996 czwartek	25.01.1996 czwartek
pszenica	q	47-48	50	45-50	50-55	40-45	50-55
pszenżyto	q	-	-	-	36-37	-	-
żyto	q	32-33	32	30	32-33	28-30	32-33
jęczmień	q	40-42	45	40-45	43-45	40-42	43-44
owies	q	32-33	35-37	30-35	35-36	30	35-36
mieszanka zbożowa	q	34-36	-	-	-	-	-
prosięta 10-15kg	para	80-100	100-120	-	90-110	-	90-110
prosięta pow. 15 kg	para	110-120	130	-	120-130	-	120-130
otręby pszenne	q	-	35-36	-	-	-	-
jaja	szt.	0.32	0.30-0.32	-	0.28-0.35	0.35	0.28-0.35
jabłka	kg	0.80-1.50	0.80-1.50	1.00-1.50	0.80-1.50	1.40-1.80	0.80-1.40
cebula	kg	0.40	0.50	0.50	0.40-0.50	0.50	0.40-0.50
gruszki	kg	1.20-2.00	-	-	1.60	-	-
marchew	kg	-	-	-	0.50	0.50	0.40-0.50
pietruszka	kg	-	-	-	1.00-1.20	-	-
pestka dyni	kg	3.80	-	-	-	-	-
kapusta kiszona	kg	-	-	-	-	-	1.00
kapusta	kg	-	-	-	0.35	-	0.35-0.40

Łosice :	zboża	-	podaż	mała	popyt	średni
	prosięta	-	podaż	średnia	popyt	średni
Piszczac :	zboża	-	podaż	mała	popyt	duży
	prosięta	-	podaż	brak	popyt	brak
Radzyń Podlaski:	zboża	-	podaż	średnia	popyt	średni
	prosięta	-	podaż	duża	popyt	średni
Biała Podlaska:	zboża	-	podaż	mała	popyt	duży
	prosięta	-	podaż	brak	popyt	brak
Międzyrzec Podlaski:	zboża	-	podaż	mała	popyt	średni
	prosięta	-	podaż	mała	popyt	średni
Wisznice:	zboża	-	podaż	mała	popyt	duży
	prosięta	-	podaż	duża	popyt	mały

Ogłoszenia

OLESIĘJUK STANISŁAW zam. Żerocin 21-354 Żerocin gm. Drelów
Sprzedam kosiarkę rotacyjną - cena do uzgodnienia

WILCZYŃSKI WALDEMAR zam. Janówka 2 gmina Biała Podlaska tel. 44-27-99 - świadczy usługi w zakresie naprawy ciągników i maszyn rolniczych. Przeglądy, naprawy gwarancyjne i pogwarancyjne MTZ 80 i 82

ROMANOWICZ MIECZYŚLAW zam. Niewęgosz 127 gm. Czemierniki sprzedaje kwalifikowane zboże siewne w ilościach 1. Pszenica jara: Omega - 5 ton, Igna - 3 tony.
2. Owies: Jawor - 5 ton, Kwant - 8 ton, Komes - 5 ton.
3. Ziemiaki: Bzura - 15 ton

TURUK LESZEK zam. Zaliszcze tel. 160 Podedwórze.
Sprzedam pilę spalinową PS - 290 - tanio, nowa

ŚLYSZKO JAN zam. Zaliszcze tel. 153 Podedwórze.
Sprzedam groch nasienny

NIEDŹWIEDŹ TADEUSZ zam. Bokinka Królewska tel. 262 Tuczna.
Tanio sprzedam: sadzarkę do ziemniaków podkielkowniczych - stan dobry. Cena do uzgodnienia.

Wisznice telefon 335 - sprzedam 5 ton siana prasowanego

MARCIOCHA WIESŁAW zam. Lack gm. Hanna 21-516 Dołhobrody.
Sprzedam ciągnik Ursus C-360, stan b. dobry, cena do uzgodnienia

SZABACIUK MAREK zam. Szóstka nr domu 75 tel. 11-08 Drelów
Sprzedam kwalifikowany materiał siewny: pszenica jara - Henika OKW - 3 tony, owies Góral I odś. - 3 tony, sadzeniaki ziemniaka Aster kl. A - 6 ton, Bzura kl. A - 25 ton

ŚLEDŹ ADAM zam. Żakowola Stara 12 tel. 12-30 łączą Kąkolewnica (71-91-10)
Sprzedam siano ok. 10 ton

STANISŁAW KONDRACIUK zam. Litewniki Stare gm. Sarnaki tel. 573-628 TSSE Łosice
Sprzedam 2 tony prosa

Fałszyk uniwersalny dla owiec 3,5 m sprzedam tel. 43-87-69 po godz. 16

Zapowiedź aktywnej walki z bezrobociem na wsi.

W statystykach urzędów pracy jest około 1,2 mln mieszkańców wsi bez pracy. Do liczby tej należy dodać bezrobocie ukryte, szacowane na ok. 400 tys. osób. Aby chociaż w niewielkim stopniu zmniejszyć ten problem Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa uruchomiła w ubiegłym roku pożyczki na tworzenie nowych miejsc pracy. W bieżącym roku na ten cel przeznaczony się 60 mln zł z funduszy Banku Światowego. Agencja zamierza również uruchomić 10 mln zł własnych środków dla wspierania osób chcących zakładać przedsiębiorstwa na wsi.

Pomocą objęte są dwie grupy podmiotów.

Pierwsza to osoby fizyczne oraz osoby prawne prowadzące lub podejmujące pozarolniczą działalność gospodarczą na wsi, tworzące nowe, stałe miejsca pracy, do sześciu osób pełnozatrudnionych wliczając w to właściciela. Druga zaś, to osoby prawne prowadzące działalność na rzecz rozwoju małej przedsiębiorczości na wsi. W przypadku podmiotów już prowadzących działalność gospodarczą liczba zatrudnionych w nich pracowników w chwili złożenia wniosków o pożyczkę nie powinna przekraczać 50 osób.

Pomoc Agencji dla wymienionych podmiotów może być przyznana pod warunkiem zapewnienia przez wnioskodawcę środków własnych w wysokości co najmniej 30% kosztów przedsięwzięcia i nie może:

- być większa niż 10 000 zł na jedno miejsce pracy, powstające w wyniku realizacji przedsięwzięcia,
- przekraczać 60000 zł dla jednego podmiotu.

Dopuszcza się możliwość przeznaczenia do 50% udzielonej pożyczki na sfinansowanie zakupu środków obrotowych potrzebnych do uruchomienia przedsięwzięcia. Finansowanie środków obrotowych musi być rozliczone fakturami lub innymi dokumentami stwierdzającymi zakup.

Osoby ubiegające się o pożyczkę powinny złożyć wniosek do banku finansującego dane przedsięwzięcie (BGŻ) wypełniony na formularzu wg wzoru określonego przez Prezesa Agencji wraz z następującymi załącznikami:

- planem przedsięwzięcia wg wzoru określonego przez Prezesa Agencji,
- pozytywną opinią właściwego terytorialnie ODR-u dla miejsca realizacji przedsięwzięcia i uzasadnienia celowości jego realizacji w danym terenie oraz zgodności z obowiązującymi przepisami, na formularzu wg wzoru określonego przez Prezesa Agencji,

- opinią Zarządu Gminy wg wzoru określonego przez Prezesa Agencji,
- zaświadczeniem, że wnioskodawca nie zalega z opłatami (ZUS, KRUS) i podatkami,
- oświadczeniem o niekorzystaniu ze wskazanych form pomocy finansowej Agencji na formularzu wg wzoru określonego przez Prezesa ARiMr.
- innymi niezbędnymi dokumentami wymaganymi przez Bank.

Decyzję o przyznaniu lub odmowie pomocy finansowej podejmuje Bank finansujący przedsięwzięcie.

Splata pożyczki następuje w ratach płatnych kwartalnie, z zastosowaniem maksymalnie 12-miesięcznego czasu karencji i musi zakończyć się przed upływem 3 lat od daty jej udzielenia. Nie dokończenie inwestycji, nie rozpoczęcie działalności w terminie, zaprzestanie działalności gospodarczej, zaprzestanie spłaty pożyczki, powoduje wycofanie się Agencji z udziału w finansowaniu, a wniesiony przez Agencję udział finansowy podlega zwrotowi wraz z odsetkami ustawowymi w ciągu 1 miesiąca od dnia otrzymania zawiadomienia o wypowiedzeniu umowy. Uruchomienie nowego miejsca pracy musi nastąpić w czasie nie dłuższym niż 30 dni, licząc od dnia postawienia do dyspozycji pożyczkobiorcy ostatniej transzy pożyczki.

W województwie naszym obserwuje się dość duże zainteresowanie tego rodzaju pomocą Agencji. W roku ubiegłym ODR Grabanów wydał 31 pozytywnych opinii przedsięwzięć na utworzenie 113 nowych miejsc pracy. Udzielenie finansowego wsparcia dla prowadzenia działalności gospodarczej poza rolnictwem, obejmującego także drobne przetwórstwo rolno spożywcze, osobom fizycznym będzie służyło tworzeniu nowych miejsc pracy i budowaniu ekonomicznej bazy rozwoju lokalnego. Podjęte przez Agencję działania mają na celu stworzenie odpowiednich warunków ekonomicznych i strukturalnych sprzyjających pozostaniu części ludności rolniczej na wsi skłaniających ją do podjęcia działalności w branżach pozarolniczych.

Dokładnych informacji dotyczących warunków otrzymania tej formy pomocy udzielają terenowi i zakładowi specjaliści Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Grabanowie.

opracowała

Alicja Radzikowska

Komunikaty GUS: Cena Żyta

Srednia cena skupu żyta w IV kwartale 1995r. wynosiła 23,86 zł za 1 kwintal. Cena ta służy do ustalania początku rolnego. Średnia cena skupu żyta w grudniu 1995r wynosiła 25,57 zł za 1 kwintal. Cena ta służy do ustalania odszkodowań za szkody wyrządzone w związku z melioracją.

PSZENŻYTO JARE

Na terenie gminy Zalesie jakość gleb jest zróżnicowana. We wsiach o gorszym kompleksie rolnicy w większości uprawiają owoce i mieszanki zbożowe. W bieżącym roku niektórzy rolnicy w szczególności ze wsi kol. Horbów i Dobryń Duży są zainteresowani uprawą pszenżyta jarego. Przedstawię kilka uwag dotyczących jego uprawy. Pszenżyto jare jest nowym zbożem paszowym uprawianym na razie na niewielkiej powierzchni. Jego ziarno odznacza się dużą wartością pokarmową, ma mniej włókna niż ziarno jęczmienia i owsa, zawiera 13,3 % białka o korzystnym składzie aminokwasowym i dobrej strawności. Pod względem zdrowotności i wysokości plonów pszenżyto przewyższa inne zboża jare. Plony w produkcji kształtują się na poziomie 3,5 t/ha.

Pszenżyto jare ma mniejsze wymagania glebowe niż pszenica i jęczmień. Jest bardziej tolerancyjne na niskie pH gleby, chociaż reaguje dodatnio na wapnowanie. Ziarno jest wrażliwe na porastanie oraz późno i nierównomiernie dojrzewa, co utrudnia szybkie zakończenie żniw. Zbioru pszenżyta należy dokonać bezpośrednio po osiągnięciu przez ziarno tzw. dojrzałości technicznej. Dotychczas są zarejonizowane 3 odmiany - Maja, Migo, Gabo. Są one wyższe od pszenicy i owsa, ale cechują się zadawalającą odpornością na wyleganie.

STANOWISKO I UPRAWA ROLI.

Najlepszymi przedplonami są rośliny strączkowe, ziemniaki, motylkowe, a ze zbożowych tylko owoce. Po spręczeniu przedplonu należy glebę zwapnować, jeżeli pH jest niższe od 5,5, potem wykonać podorywkę z bronowaniem oraz orkę przedzimową. Po ziemniakach wystarczy bronowanie i orka przedzimowa, która może być spłycona do 15- 18 cm. Na wiosnę bronowanie, wysiew nawozów mineralnych, kultywacja.

NAWOZENIE MINERALNE.

Wielkość dawek nawozów zależy od poziomu oczekiwanych plonów i zawartości tych składników w glebie. Przy bardzo niskiej zawartości, należy zastosować 80-90 kg/ha fosforu i 90- 100 kg/ha potasu; przy niskiej 60-70 kg/ha fosforu i 80-90 kg/ha potasu; przy średniej zawartości 40-50 kg/ha fosforu

i 60-70 kg/ha potasu; przy wysokiej 20-30 kg/ha fosforu i potasu

50-60 kg/ha. Jeśli chodzi o nawożenie azotem to dawki zależą od przedplonu, gleby, pogody i przewidywanego plonu.

Orientacje dawki wynoszą 80-100 kg/ha przy bardzo dużych potrzebach, 60-80 kg/ha przy średnich i 40-60 kg/ha przy małych. Dawki azotu przekraczające 50 kg/ha trzeba wysiewać w dwóch terminach: 60 % przedsiewnie, a resztę w fazie strzelania w źdźbło. O celowości zastosowania drugiej dawki decyduje obserwacja łanu i przebieg pogody.

SIEW.

Wykonać ziarnem czystym odmianowo, o znanym pochodzeniu o czystości wynoszącej 98 % i 95 % zdolności kiełkowania. Ziarno przed siewem powinno się zaprawić np. zaprawa Oxsafun T - 250 g/100 kg ziarna. Termin siewu powinien być jak najwcześniejszy. Normy wysiewu zależą od kompleksu glebowego i terminu siewu. Na kompleksie pszennym wystarczy wysiać 190 kg/ha, na żytnim bardzo dobrym 215 kg/ha, a na żytnim dobrym 240 kg/ha.

W fazie krzewienia optymalna obsada roślin na 1 m² - 450-540 szt. W tym czasie należy ocenić stopień zachwaszczenia łanu. W ochronie pszenżyta bardzo ważną rolę odgrywa mechaniczna walka z chwastami, która może zmniejszyć zachwaszczenie o 65-80 %.

ZWALCZANIE CWAŚTÓW

Herbicydy stosuje się tylko wtedy gdy zabiegi okażą się niewystarczające. Przy zwalczaniu chwastów dwuliściennych stosować Chwastox Ekstra, Chwastox Ekstra+Pielik, a na bardziej odporne chwasty Aminopielik D i M, Chwastox M i DF, Granstar. Opryski należy wykonać w fazie ukazania się 5 liścia do końca krzewienia pszenżyta.

Choć pszenżyto jest odporniejsze na choroby niż zboża jare, czasem zostaje porażone przez septeriozę liści i kłosów. Zwalczać w fazie strzelania w źdźbło, jeśli objawy wystąpią na górnych liściach, a pogoda jest przekropna, lub w fazie kłoszenia gdy pierwsze objawy pojawią się na kłosach. Przy zachowaniu omówionych zasad agrotechniki możliwe jest uzyskanie plonu ziarna w granicach 4,5-5,2 t/ha

*Opacowała W Siemieniuk
ZDR ZDR Biata Podlaska.*

Porady pszczelarskie

Dnia 16.01.1996r. w ODR Grabanów odbyło się spotkanie pszczelarzy naszego województwa. Wykład na temat: "Gospodarka pasieczna w obecnych warunkach ekonomicznych Polski i Europy" wygłosił dr. Jerzy Marcinkowski - Dyrektor Oddziału Pszczelnictwa ISiK w Puławach. Myślą przewodnią wykładu była jakość produktów pszczelich, oraz opłacalność produkcji pasiecznej. W obecnych warunkach ekonomicznych jakość, miodu oferowanego do sprzedaży jest bardzo ważna, gdyż konsumenci mogą w przyszłości zrezygnować z kupowania pseudo- miodów, których coraz więcej pojawia się na naszym rynku. Trzeba również wziąć pod uwagę fakt, że nieuczciwość niektórych producentów "miodu", odbija się niekorzystnie na wiarygodności większości pszczelarzy. Ekonomika w pasiece nabiera coraz większego znaczenia, dlatego też każdy pszczelarz powinien nauczyć się liczyć - co mu się opłaca a co nie. Opłacalna wydajność miodu z jednej rodziny obecnie wynosi 20 kg.

Baza pożytkowa, jest jednym z czynników decydujących o dobrych zbiorach miodu, ale nie należy zapominać o in-

nych. Bardzo ważne jest również posiadanie w rodzinach młodych matek odpowiedniej rasy. Nie bez znaczenia jest odpowiednia gospodarka pasieczna, tzn. typ uli, terminowość i rodzaje zabiegów, oraz stosowanie kraty odgrodowej czy też okresowego ograniczania matek w czerwieniu. Terminowe zabiegi zwalczania warrozy i innych chorób też są ważne, gdyż wiążą się ściśle ze zdrowotnością rodzin i jakością miodu.

Z całego spotkania nasuwa się wniosek - aby uzyskać maksymalną wydajność z pasieki, trzeba prowadzić ją w taki sposób aby zyski przewyższały nakłady.

Na zakończenie wyświetlony został film o gospodarce pasiecznej w Izraelu, z bardzo ciekawym komentarzem dr. Marcinkowskiego.

Opracowali specjaliści ODR d/s pszczelarstwa:

Marian Katalun

Krzysztof Osielski

POMÓŻMY MOTYLKOWYM

Dążąc do uzyskania wysokich plonów roślin motylkowych rolnicy prócz dokładnego wykonania zabiegów uprawowych, nawożenia, doboru odmian, powinni przed siewem dokonać zaszczepienia nasion poszczególnych roślin motylkowych odpowiednimi szczepami bakterii. Podstawową cechą wyróżniającą rośliny motylkowe wśród innych roślin jest ich zdolność wykorzystania azotu przyswajalnego z powietrza przy udziale bakterii żyjących w ich korzeniach a zwanych brodawkowymi. Bakterię atakującą włósniki wysianych roślin motylkowych i przenikającą do wnętrza korzeni, gdzie szybko się rozmnażają, tworząc narośl wypełnioną bakteriami. Roślina dostarcza bakteriom węglowodanów oraz innych składników im niezbędnych, a bakterie pobierając azot z powietrza dostarczają go roślinie do 600 kg/ha co powoduje ich energiczny wzrost i rozwój, a w efekcie dając wysoki plon. Szczepionka do nasion zawierająca bakterie brodawkowe posiada nazwę "NITRAGINA". Poszczególne szczepy bakterii wiążą się z różnymi roślinami motylkowymi i przy zakupie nitraginy należy wyszczególnić do zaszczepienia jakiej rośliny będzie przeznaczona. W sprzedaży znajdują się "Nitragina" dla łubinu, lucerny, grochu, seradeli, peluski, mieszanek motylkowych, koniczyny, bobiku, wyki, fasoli, soi, inkarnatki, esparcety, lędźwianu, komonicy, przelotu, nostryku. Głównymi zaletami zastosowania "Nitraginy" wosną to:

- Podniesienie plonu poszczególnych roślin motylkowych średnio o 10 -20 %.

- Wiązanie azotu atmosferycznego w zależności od warunków glebowych i uprawianej rośliny w ilości 45-600 kg/ha w okresie sezonu wegetacyjnego.
  - Wzrost w plonie roślin, zawartości białka.
  - Poprawa struktury gleby i jej właściwości fitosanitarnych.
  - Nie jest szkodliwa dla ludzi i zwierząt.
  - Zapobiega wystąpieniu zmęczenia gleby.
  - Można ją mieszać na sucho przed siewem z innymi środkami ochrony.
  - Przed jej stosowaniem można nawozić jesienią wapnem magnezowym.
  - Przed zastosowaniem przy siewie, możliwe zastosowanie przed siewem nawożenia azotowego w dawkach nie większych jak 20 kg/ha.
  - Można stosować ochronę roślin w trakcie wegetacji.
- W sprzedaży znajduje się nitragina w opakowaniach na 1 ha np. dla łubinu 300 gram./ha. Najlepsze efekty uzyskuje się po zaszczepieniu nasion na mokro. Zawartość torebki wysypać do zaprawiarki / betoniarki / przy normie nasion na 1 ha dodając 2-3 l wody i temperaturze 15°C i dobrze wymieszać. Nasion zaprawianych nitraginą nie pozostawiać pod bezpośrednim działaniem promieni słonecznych a najkorzystniej szybciej wysiać zachowując terminy agrotechniczne, a motylkowe odpląca zwiększonym plonem.

*St. specj. ZDR Łosice
inż. Tadeusz Duda*

Konieczność odnowienia materiału siewnego.

Zniesienie obowiązku odnowienia materiału siewnego zbóż i sadzeniaków ziemniaka wpłynęło na to, że w ostatnich latach część rolników zrezygnowało z wymiany materiału siewnego. Jednak powszechnie wiadomo, że posługiwanie się tym samym materiałem siewnym przez dłuższy okres czasu powoduje spadek uzyskiwanych plonów wskutek "wyradzania się roślin". Polega ono na zmniejszeniu zdolności danych roślin do wydawania wysokich plonów, jak również na obniżaniu jakości tych plonów. Wyradzanie się roślin jest zjawiskiem bardzo skomplikowanym, gdyż wpływają na nie zarówno czynniki genetyczne jak i ekologiczne, oraz czynniki chorobotwórcze. Przyczyną wyradzania się mogą być:

1. Domieszki mechaniczne - w skład domieszek wchodzi nasiona innych odmian, oraz innych gatunków uprawnych, których nie można oczyścić z materiału siewnego. Zanieczyszczenie może nastąpić w czasie zbioru, jeżeli gospodarstwo uprawia więcej odmian tego samego gatunku np. dwie odmiany rosną obok siebie to zanieczyszczenie może nastąpić poprzez środki transportu czy maszyny żniwne.

2. Naturalne skrzyżowania - są przyczyną rzeczywistego pogarszania się odmian. Szczególnie niebezpieczne są dla roślin obcopolnych, gdy odmiana taka rośnie w polu sąsiadującym z plantacją innej odmiany tego samego lub blisko spokrewnionego gatunku np. u pszenżyta.

3. Wpływ chorób - jest jednym z najpoważniejszych czynników powodujących pogarszanie się odmian. Proces wyradzania się nasila się w miarę przedłużania się cyklu rozmnożeniowego. U odmian roślin samopolnych główną

przyczyną jest powstawanie nowych form biologicznych czynników chorobotwórczych, wywołujące takie choroby jak: rdze, głownie. Po kilku latach może wystąpić w tym samym rejonie inna forma tej choroby, na którą dana odmiana już nie będzie odporna.

Zmienność warunków rozwoju - ma wpływ na rytm rozwoju właściwy dla każdej rośliny, a także dla odmiany. W rozmaitych warunkach glebowych i klimatycznych ta sama odmiana może różnie plonować.

Odmiana uprawiana w warunkach nieodpowiednich może zmienić swój charakter. Na przykład odmiana wczesna wskutek wydłużenia się okresu wegetacji, może stać się odmianą późniejszą i odwrotnie.

W innym wypadku odmiana bardzo plenna, intensywna, wymagająca żyznej, o wysokiej kulturze gleby i wysokiego nawożenia wysiana w warunkach ekstensywnych na glebie mało urodzajnej, słabo nawożonej da na pewno niższe plony od odmiany ekstensywnej, przystosowanej do takich warunków. Aby tego uniknąć należy bardzo skrupulatnie przestrzegać rejonizacji odmian.

Odnowienie materiału siewnego jest najkorzystniejszym i najtańszym sposobem zwiększenia produkcji roślinnej. Dlatego też nasiona roślin zbożowych powinniśmy odmieńać co 3-4 lata, a ziemniaków co 4-6 lat.

*Kozak Stanisław
ZDR Parczew*

Deszczowanie

Ostatnie lata w rolnictwie były z okresowymi suszami. Rolnicy z mego terenu działania stawiali pytania "co to jest deszczowanie" ?, ile wody potrzebuje gleba ?, jak rozpoznać potrzebę deszczowania i kiedy można deszczować rośliny ?

Odpowiadając informuję, że największy wpływ na plonowanie roślin uprawnych przypisuje się opadom atmosferycznym. Prawie w każdym roku występują okresowe niedobory opadów co prowadzi do wyraźnej obniżki plonów.

Najbardziej dogodnym i skutecznym sposobem poprawy warunków wodnych dla roślin jest nawadnianie przez deszczowanie. Do najważniejszych zalet deszczowania należy zaliczyć:

- możliwość nawadniania niezależnie od ukształtowania terenu,
- wykorzystanie źródeł wody o małej wydajności,
- małe zużycie wody na 1 ha,
- możliwość dokładnego dawkowania wody,

Do deszczowania mogą być użyte wody różnego pochodzenia, a mianowicie wody powierzchniowe z rowów, cieków i zbiorników wodnych, wody gruntowe ze studni, ścieki i wody pościekowe oraz gnojowica, które przed użyciem powinny być poddane analizie chemicznej na zawartość substancji organicznych i mineralnych, a szczególnie zanieczyszczenia substancjami szkodliwymi dla roślin. Temperatura wody do deszczowania nie powinna przekraczać 30°C ani być niższa niż 12°C. Woda pobierana z powierzchni jest w odpowiedniej temperaturze, ale woda pobierana ze studni ma niższą temperaturę niż temperatura otoczenia, dlatego celowe jest wcześniejsze jej gromadzenie w zbiornikach dla ogrzania. Deszczowanie należy wykonywać gdy średnia dobową temperatura powietrza w okresie wiosennym przekroczy 10°C, a w okresie letnim 16°C. Najlepsze okresy do deszczowania dla poszczególnych grup roślin przedstawiają się następująco:

- zboża - od początku strzelania w źdźbło do końca dojrzałości młeczej
- okopowe - od początku wykształcenia pąków kwiatowych do pełnego wykształcenia bulw
- strączkowe - od początku kwitnienia do dojrzałości młeczej nasion
- trawy - od początku wykształcania źdźbeł do 2 tyg. przed koszeniem.

Deszczowanie rozpoczyna się zazwyczaj wtedy, gdy wilgotność gleby w warstwie zalegania głównej masy korzeniowej obniży się do poziomu około 70% połowej pojemności wodnej (ppw), to jest tej ilości wody, którą gleba może zatrzymać przez dłuższy czas po obfitym deszczu. Aby rozpoznać połowę pojemności wodną gleby należy glebę zbadać organoleptycznie (zachowanie się grudki ziemi po ściśnięciu w dłoni). Jeżeli grudka gleby daje się formować i jest miękka i elastyczna to oznacza, że wilgotność gleby wynosi 75 % do 100 % ppw a to oznacza że deszczowanie jest zbędne. Jeżeli grudka gleby twardnieje przy ścisaniu to wilgotność gleby wynosi 50-70 % ppw i przy takiej wilgotności deszczowanie jest konieczne. Jeżeli grudka gleby po ściśnięciu trudno się łączy lub rozsypuje się to wilgotność jest poniżej 50 % ppw i deszczowanie jest bardzo potrzebne.

Intensywność deszczowania zależy też od zdolności wchłaniania wody przez glebę i dlatego dawka wody nie powinna przekraczać:

- na glebach lżejszych 15-20 mm/godz.,
- na glebach cięższych 8-12 mm/godz.

Deszczowanie powinno się tak prowadzić, aby stworzyć optymalne warunki wzrostu roślin. Rośliny raz nawadniane są później bardziej wrażliwe na niedobór wody niż rośliny nienawadniane.

Dobór deszczowni powinien być dostosowany do wielkości gospodarstwa i intensywności deszczowania. Dlatego deszczownie stałe, półstałe i przenośne rurociągowe mają rację bytu w gospodarstwach ukierunkowanych na produkcję ogrodniczą. Na większych powierzchniach upraw polowych i użytkach zielonych przydatne są przede wszystkim deszczownie ruchome. Są dostępne teraz w sprzedaży deszczownie szpulowe i te dają się eksploatować na polach każdej wielkości. Ale gospodarstwa zainteresowane wprowadzaniem deszczowni winny cechować się wysokim stopniem organizacji i zdolnościami do osiągnięcia wysokiego poziomu produkcji roślinnej. Deszczowanie jest kosztowne i dlatego trzeba policzyć opłacalność takiej inwestycji.

*Chilczuk Krzysztof
ZDR Parczew*

Informacja

Oddział Regionalny KRUS w Radzynie Podlaskim informuje, że zgodnie z rozporządzeniem Prezesa Rady Ministrów z dnia 30.12.1995 roku w Oddziale Regionalnym KRUS w Radzynie Podlaskim i Placówkach Terenowych KRUS w Białej Podlaskiej, Łosicach i Parczewie w 1996 roku obowiązuje 5 - ciodniowy tydzień pracy tj. od poniedziałku do piątku w godz. 7 - 15 (wszystkie soboty wolne

Zakład Naprawczy Mechanizacji Rolnictwa 06 - 400 Ciechanów ul. Sienkiewicza 85 tel. / 0-23 / 72-32-11 do 14, 72-31-36, 72-23-75, 72-40-33, fax 72-23-75, telex 812843 wykonuje:

naprawy główne i bieżące : ciągników rolniczych i silników do nich, wózków widłowych, silników wysokoprężnych i benzynowych, pomp wtryskowych rzędowych i rotacyjnych, naprawy części i podzespołów silników oraz inne usługi np: szlifowanie wałów, cylindrów, wymiana silnika w podwoziu, obróbka skrawaniem / toczenie, wytaczanie, szlifowanie, honowanie, frezowanie/
Produkuje wyroby:tuleje brązowe do różnego rodzaju łożysk ślizgowych, głowice silników S-312 C i S-4001/2/3, prowadnice zaworów do ciągników rolniczych oraz innych wg wzoru lub rysunku. Prowadzi sprzedaż części zamiennych do ciągników i samochodów oraz artykułów chemicznych.

Warzywa korzeniowe w żywieniu rodziny w okresie zimy.

Do warzyw korzeniowych dostępnych w okresie zimowym należą: seler, marchew, pietruszka, burak, brukiew, rzodkiew, skorzonera i chrzan. Są one dość popularne w żywieniu zarówno w okresie zimowym jak i w innych porach roku. Warzywa korzeniowe są źródłem witamin z grupy B, witaminy C oraz prowitaminy A. Zawierają też sole mineralne takie jak: magnez, fosfor, wapń i potas. Do zalet korzeniowych zaliczyć można też ich łatwość przechowywania.

Poniżej podaję kilka przepisów na potrawy z tej grupy warzyw:

Kluski kładzione z marchwią.

35 dkg mąki, 2 marchewki, 2 jajka, 2 dkg masła, 1/2 szklanki mleka, tłuszcz do kraszenia.

Marchew oczyścić, umyć, oskrobać i zetrzeć na tarce o drobnych otworach. Stopione masło dokładnie rozetrzeć z jajkami. Dodać przesianą mąkę, mleko i stratą marchew. Ciasto wyrobić i wrzucać łyżką do wrzącej wody. Gotować kilka minut po wypłynięciu na powierzchnię. Podawać polane tłuszczem z dodatkiem surówki.

Ryż z marchwią i jabłkami.

30 dkg ryżu, 2 ugotowane marchewki, 2 jabłka, 1 łyżka rodzynek, 1/2 szklanki śmietany, 1 cukier waniliowy, 5 dkg cukru, 1 łyżka masła, 1 łyżka posiekanych orzechów włoskich.

Ryż ugotować na sypko z dodatkiem masła. Marchew po umyciu, oskrobaniu i oplukaniu zetrzeć na tarce o drobnych oczkach, dodać do ryżu. Jabłka umyć, obrać, usunąć gniazda nasienne i zetrzeć na tarce o dużych otworach, także dodać

do ryżu i podprażyć. Połączyć ryż z rodzynkami, wymieszać. Śmietanę ubić z cukrem i cukrem waniliowym. Podawać polany śmietaną i posypyany orzechami włoskimi.

Selery zapiekane z pieczarkami.

70 dkg selerów, 15 dkg pieczarek, 1 łyżka masła lub margaryny, 2 kostki bulionowe, 1/2 szklanki śmietany, 5 dkg sera żółtego, sól, pieprz, zielona pietruszka.

Selery dokładnie umyć, obrać, oplukać, włożyć do wrzącej wody z dodatkiem bulionu i ugotować na półmiętko pod przykryciem. Pieczarki dokładnie oczyścić, umyć, pokrajać na cząstki i podsmażyć na tłuszczu, doprawić solą i pieprzem. Selery wyjąć z wywaru, pokrajać w cząstki i ułożyć razem z pieczarkami w żaroodpornym naczyniu, wysmarowanym masłem. Zalać śmietaną wymieszaną z natką pietruszki, posypać startym żółtym serem, wstawić do gorącego piekarnika i zapiec.

Napój warzywny pikantny.

30 dkg marchwi, 20 dkg selerów, 10 dkg pietruszki, 1/2 szklanki soku pomidorowego, 1 szklanka soku z ogórków kwaszonych, 2 - 3 ząbki czosnku, sól, pieprz, zielony koperek.

Marchew, selery i pietruszkę umyć, obrać i oplukać. Ugotować z nich wywar. Odcedzić, schłodzić, połączyć z sokiem pomidorowym i sokiem z ogórków. Dodać roztarty z solą czosnek, drobno posiekany koperek, doprawić do smaku. Podawać w szklankach jako dodatek do przystawek i kanapek.

Przepisy wybrała: Maria Wołos - specjalistka d/s wgd.

Wspaniałości z resztek.

Podane niżej przepisy mają zastosowanie w wykorzystaniu resztek produktów spożywczych, które pozostają nam codziennie po posiłkach a szczególnie po wizycie gości. Można je racjonalnie wykorzystać, sporządzić z nich sałatki jako dania kolacyjne lub przystawki.

Sałatka rosyjska.

15 dkg pieczonej cielęciny, 10 dkg gotowanej wołowiny, 1 śledź, 2 ugotowane ziemniaki, 1 ugotowana marchew, 1 ugotowany burak, 3 - 4 ogórki konserwowe, 2 łyżki posieka-

nych grzybków marynowanych, 1 jabłko, 4/5 szklanki majonezu, cytryna, 1 jajo ugotowane na twardo, sól, pieprz.

Wołowinę pokroić w paski. Cielęcine, śledź, ziemniaki, marchew, burak, ogórki i jabłko w kostkę. Dodać sól, pieprz, majonez i dobrze wymieszać. Włożyć do salaterki, udekorować jajem pokrojonym w cząstki i plasterkami cytryny.

Sałatka z szynką.

4 ugotowane ziemniaki, 2 ugotowane marchewki, 4 ogórki konserwowe, 1/2 szklanki zielonego groszku, 3 jaja ugotowa-

ne na twardo, 7 - 8 łyżek majonezu, kilka plasterków szynki, 1 jabłko, natka pietruszki lub liść sałaty.

Ziemniaki, marchew i ogórki konserwowe pokroić w dość drobną kostkę a jaja w nieco grubszą. Wymieszać z groszkiem i majonezem, doprawić solą i pieprzem. Włożyć do salaterki, udekorować pokrojoną w kostkę szynką, częstkami jabłka, jaja i natką pietruszki.

Salatka z kielbasą.

2 średniej wielkości selery, 2 - 4 ugotowane ziemniaki, 15 dkg kielbasy (szynkowa, mortadela czy krakowska), pęczek rzeżuchy lub szczypiorku, sól, sos winegrete.

Sos winegrete - 6 łyżek oleju, 2 łyżki octu winnego 6%, sól, pieprz, łyżeczka musztardy.

Ugotowane na półmiękkko selery obrać ze skórki i pokroić w słupki. Kielbasę obrać ze skórki i pokroić w drobną kostkę, ziemniaki też pokroić w kostkę. Rzeżuchę lub szczypiorek opłukać i posiekać. Wszystkie składniki wymieszać i osolić do smaku. Przygotować sos winegrete i wymieszać z sałatką.

Salatka z parówkami.

5 - 6 ugotowanych ziemniaków, 2 ogórki kwaszone lub konserwowe, 1 duże jabłko, 4 cienkie parówki, 1 czubata łyżka posiekanego koperku, sól, pieprz, 1/2 szklanki majonezu, kilka liści sałaty, natka pietruszki, 1 papryka świeża lub marynowana.

Ziemniaki, jabłko i ogórki pokroić w kostkę lub słupki. Parówki obrać z osłonek, pokroić na cienkie plasterki. Wszystkie składniki wymieszać, posolić, dodać pieprz, majonez i koperek, wymieszać. Sałatkę włożyć do salaterki, udekorować natką pietruszki, paskami papryki i krążkami parówek. Podając na stół, ozdobić listkami sałaty.

Salatka ze śledziem.

2 śledzie, 2 - 3 winne jabłka, 4 - 6 ugotowanych ziemniaków, 1 mała cebula, 4 - 6 marynowanych grzybków lub ogórek konserwowy, sól, pieprz, ocet, 2 - 4 łyżki oleju sojowego lub słonecznikowego, kilka liści sałaty.

Śledzie wymoczyć i pokroić w drobną kostkę. Ziemniaki i jabłka w większą kostkę. Cebulę, ogórek i grzybki posiekać. Wszystkie składniki połączyć, doprawić solą, pieprzem, octem, olejem. Wyłożyć do salaterki, pozostawić na 2 - 3 godziny w lodówce.

Salatka z mięsem.

30 dkg selera, 15 dkg groszku konserwowego, 15 dkg ugotowanego mięsa z kury, 1 ogórek konserwowy, 1/2 łyżki posiekanej natki pietruszki, 1/2 łyżki posiekanego szczypiorku, sól, pieprz, 1/2 szklanki majonezu, 1 łyżka musztardy, sok z cytryny, 1 jajo ugotowane na twardo, 2 pomidory.

Selery obrać, pokroić w cienkie paseczki, obgotować we wrzącej, osolonej wodzie. Można też zetrzeć na tarce o dużych otworach i wtedy można ich nie blanszować a tylko przy ścieraniu skrapiać sokiem z cytryny - a wówczas nie będą ciemniały. Groszek odcedzić z zalewy. Mięso pokroić w kostkę, ogórek także. Wszystkie składniki wymieszać, dodać posiekaną natkę pietruszki i szczypiorku, doprawić solą i pieprzem. Majonez wymieszać z musztardą i sokiem z cytryny, dodać do sałatki. Gotową sałatkę włożyć do salaterki, posypać wokół posiekanym jajkiem, udekorować częstkami pomidora i natką pietruszki.

Przepisy wybrała: Zofia Pawłowicz - specjalistka d/s wgd.

Odmrożenia

Odmrożenia zdarzają się zimą - pod wpływem działania niskich temperatur na części ciała odkryte, bądź źle zabezpieczone na działanie zimna. Odmrożone miejsce początkowo sinieje, później blednie a może dojść nawet do martwicy skóry i tkanek głębiej położonych. Często nawet przy zerowej temperaturze, gdy jest wilgotno i wietrznie, jesteśmy narażeni na odmrożenia.

Aby się od tego uchronić należy:

- Ciepło się ubierać, wkładając kilka warstw odzieży.
- Nosić ubrania z włókien naturalnych, ponieważ lepiej chronią przed zimnem.
- Zakładać buty nie za ciasne, najlepiej na grubej podszewce.

- Odslonięte części ciała przed wyjściem na dwór smarować tłustym kremem.

Pierwsza pomoc przy odmrożeniu polega na:

- Rozetrzeć delikatną tkaniną odmrożone miejsce.
- Można też odmrożone miejsce włożyć do chłodnej wody.
- Jeżeli skóra została uszkodzona należy założyć jałowy opatrunek.
- Gdy pomoc zostanie udzielona i czucie na odmrożonej części ciała nie wraca należy udać się do lekarza.

Zofia Sztokalińska - specjalistka d/s wgd.

Podsumowanie konkursu

"Najpiękniejsza wieś i zagroda na Podlasiu"

W dniu 28 grudnia 1995r. odbyło się uroczyste podsumowanie konkursu dotyczącego poprawy estetyki, higieny i ekologii wsi i zagród. Na podsumowanie zaproszeni zostali wszyscy uczestnicy konkursu w kategorii zagród i w kategorii wsi, członkowie Komisji Rejonowych i Komisji Wojewódzkiej. Zaproszono też Dyrektorów instytucji współorganizujących konkurs. W posumowaniu wzięło udział 75 osób.

Podsumowanie rozpoczął Dyrektor ODR - mgr inż. Andrzej Sokołowski, który powitał przybyłych gości. Następnie zgodnie z programem odbył się wykład pracownika Wojewódzkiej Stacji Sanitarno - Epidemiologicznej pani Ireny Szkodzińskiej na temat: Zanieczyszczenie środowiska przyrodniczego w naszym województwie. Po przerwie przewodniczący Komisji - mgr inż. Stanisław Jeleń przedstawił informację z przebiegu Konkursu i odczytał jego wyniki. Zakończeniem programu było uroczyste wręczenie nagród, dyplomów i wyróżnień. Nagrody wręczał Dyrektor ODR i Dyrektor Wydziału Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej Urzędu Wojewódzkiego - mgr inż. Waldemar Kuzawiński.

Otrzymane nagrody były następujące:

I miejsce w kategorii wsi - wieś Kobylany 7 000 zł,

II miejsce - wieś Huszcza II otrzymała patelnię elektryczną,

równorzędne II miejsce - wieś Wólka Łóżecka, nagrodą była zmywarka do naczyń dla KGW i kosiarka do trawników,

III miejsce - Derewiczna otrzymała kuchenkę mikrofalową i kosiarkę do trawników,

Wieś Kornica Nowa za zajęcie IV miejsca otrzymała kosiarkę do trawników.

W kategorii zagród zakupiono następujące nagrody:

I miejsce - zmywarka do naczyń przypadła państwu Bogusławie i Marianowi Stefaniak, Państwo Elżbieta i Mieczysław Babicz otrzymali kuchenkę mikrofalową za II miejsce,

III nagrodą był robot kuchenny dla państwa Krystyny i Mariana Chwedoruk, IV nagroda to także kuchenka mikrofalowa, otrzymali ją państwo Małgorzata i Stanisław Jakubiuk,

Dwa V miejsca to frytownica dla państwa Haliny i Bronisława Tymińskich oraz robot wieloczynnościowy - państwo Maria i Marek Terlikowscy.

Pozostali uczestnicy etapu wojewódzkiego otrzymali dyplomy i wyróżnienia w postaci książek.

Dyrektor ODR podziękował zebranych za przybycie i za zaangażowanie w podnoszeniu estetyki naszych wsi i zagród.

Organizowany konkurs nie był jedyną formą prowadzoną przez ODR w ramach poprawy stanu estetyczno - higienicznego, sanitarnego i ekologicznego wsi i zagród. Od początku istnienia podejmujemy różne działania w tym zakresie. W latach poprzednich organizowaliśmy wiele szkoleń i seminariów dla mieszkańców wsi. Szkolenia te prowadzone były zarówno przez specjalistki d/s wgd jak i przez pracowników innych instytucji. Inną formą naszego doradztwa były wyjazdy dydaktyczne do Instytutów, innych ODR. Na tych wyjazdach rolnicy mogli zobaczyć ciekawe rozwiązania estetyczno - higieniczne i ekologiczne. Organizowaliśmy też sporo wyjazdów do szkółek z materiałem szkółkarskich, w których rolnicy mogli zakupić materiał ozdobny i sadowniczy. Specjalistki d/s wgd prowadziły też instruktaż indywidualny w zainteresowanych gospodarstwach, organizowały też demonstracje nt. Estetyczne zagospodarowanie zagrody wiejskiej, szkolenia praktyczne i pokazy.

Na terenie naszego województwa było już wiele konkursów w zakresie estetyki i higieny. Wojewódzki Związek Rolników Kółek i Organizacji Rolniczych przez wiele lat prowadził konkurs pod nazwą: Więcej warzyw, kwiatów i owoców, Stacja Sanitarno - Epidemiologiczna była organizatorem konkursu: Wzorowa zagroda. W roku 1993 Ministerstwo Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej wspólnie z Ministerstwem Ochrony Środowiska rozpoczęło konkurs ogólnopolski pod nazwą: Piękna wieś. We wszystkich tych konkursach jako ODR braliśmy udział. Chociaż różne instytucje były organizatorami, różny był regulamin i zasady organizacji, różniły się też kryteria oceny, to zawsze głównym celem była poprawa estetyki i higieny wsi i aktywizacja mieszkańców wsi.

Zmiany dotyczące estetyki i ekologii nie będą następowały szybko. Potrzebna jest do tego spora wiedza, zrozumienie problemu i potrzeb, spore nakłady pracy, duże chęci a także pewne środki finansowe. Poprawienie wyglądu estetycznego musi iść w parze z ochroną środowiska, nie wystarczy ładne szambo, ładny śmietnik jeśli nie będzie możliwości usuwania tych ścieków i odpadów. Dlatego sądzę, że nadal istnieje potrzeba organizowania różnych form doradczych i to przy współpracy wielu instytucji, w tym też instytucji gminnych i samorządów lokalnych.

Główny Specjalista d/s wgd - Bożena Warda.

ZWYCIĘZCA W WALCE Z MIOTŁĄ !!!

LENTIPUR 80 WP

Sprawdzony od lat herbicyd do ochrony zbóż ozimych

- ◆ można go stosować w dogodnie wybranych terminach: od siewu jesienią do końca krzewienia wiosną
- ◆ dawki od 1 do 2 kg na hektar
- ◆ zwalcza również chwasty dwuliścienne
- ◆ nie stwarza problemu dla upraw następczych

Zabieg 1 kg w okresie spoczynku zimowego to najtańszy sposób zniszczenia miotły !!!

Sprzedaż prowadzi firma BIOPLANT WŁODAWA i jej punkty:

- WŁODAWA, ul. Lubelska 58, tel. 72-41-57, 72-14-95
- TUCZNA (Jan Czapski) tel 89

"AIDA"

tel./fax (057) 43-77-57

21-500 Biała Podlaska ul. Brzeska 36a

* * * O F E R U J E * * *

* PASZE I KONCENTRATY FIRMY CARGILL

* NAWOZY WAPNIOWO MAGNEZOWE - 2 asortymenty

- wapniowo magnezowy S501 43% CaO+MgO w tym 13% MgO

- wapniowo magnezowy S502 45% CaO+MgO w tym 8% MgO

* NAWOZY DOLISTNE

Agrosol - Insol - Agrowital

punkt fabryczny - hurt, detal

* OPRYSKIWACZE - ciągnikowe zawieszane, polowe

- zbiornik 300-400 dm³ - lanca 10-12 m

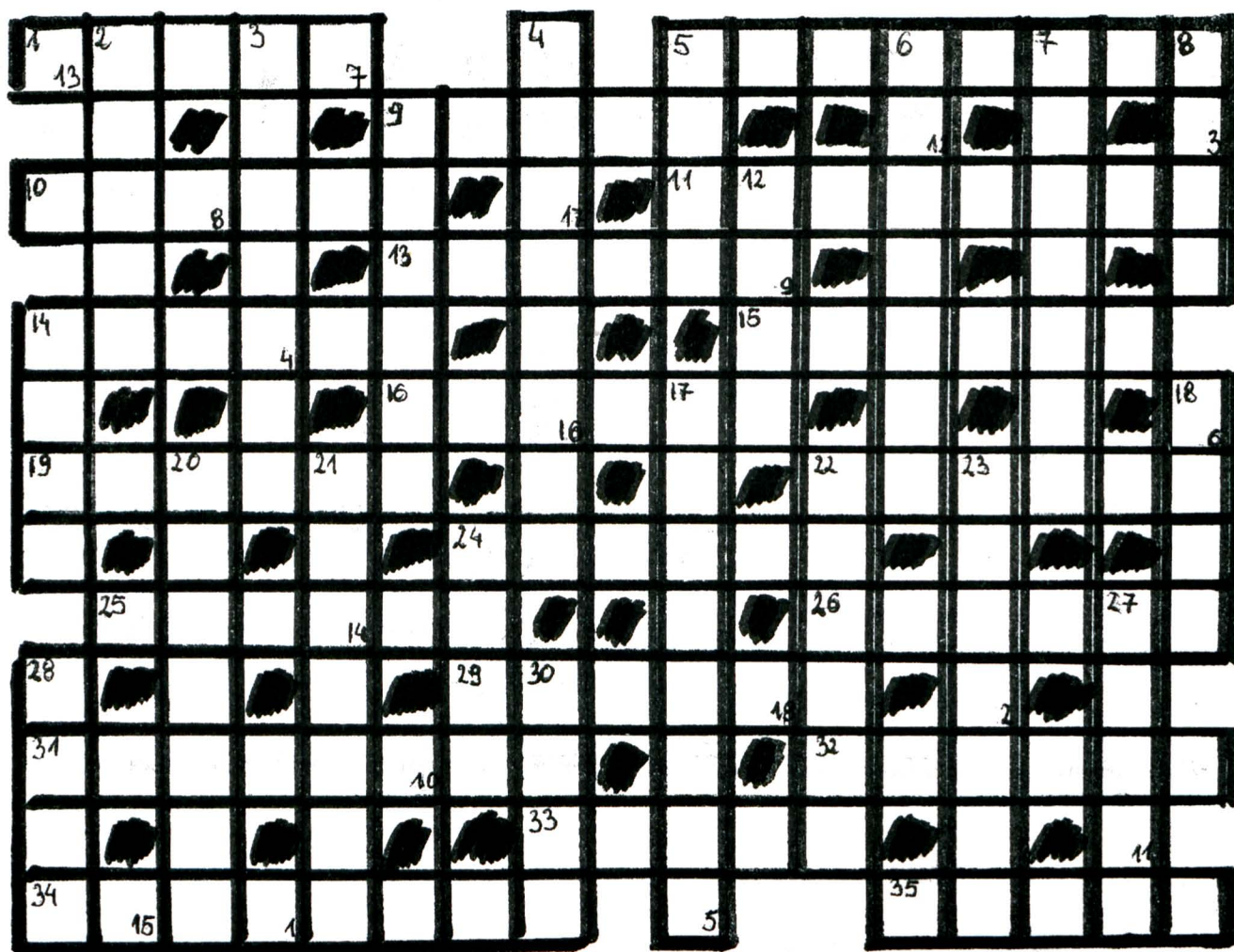
Gwarancja 12 miesięcy - pełny asortyment części zamiennych, ceny hurtowe i detaliczne oraz sprzedaż ratalna.

MAGAZYN: ul. Gwardii Ludowej - kierunek Sielczyk - dojazd linią nr 9 tel. 43-27-63

BIURO: ul. Brzeska 36a tel/fax 43-77-57; tel. 44-33-95

Krzyżówka Nr 2/96

POZIOMO: 1) kształt przedmiotu lub sposób działania, 5) część stroju sportowego, 9) tam wszystko na białe, 10) gacie gdzie łąta na łącie, 11) wałbrzyskie miasto kurort, 13) pisemne opracowanie wybranego tematu, 14) zachcianka, 15) patrzaki ukochanej, 16) młoda kaczką, 19) autor podboju świata przez Japonię, 22) lampa z ośmioma elektrodami, 24) znak graficzny, 25) rodzaj kawy, 26) kumpel, kolega, 29) dawniej warta, czaty, 31) klej z roślinnej skrobi, 32) nabyta wprawa, 33) tam promem ze Świnoujścia, 34) studencka jednostka czasu, 35) radiowe pokrętko.

PIONOWO: 2) mózgowa lub kołowa, 3) budulec wszechświata, 4) wieczorna pieśń miłosna, 5) bardzo dużo jaj, 6) listowa przepustka, 7) malutkie a z pazurami, 8) greckie liczydła starożytne, 9) pożyteczna z kurnika, 12) na żołnierskiej czapce, 14) liczba na mapie oznaczająca wysokość, 17) przymusowa opłata dla byłej żony, 18) tynfa wart, 20) bardzo dużo spadającej wody, 21) uczestnik planu filmowego, 22) rodzaj kilofa, 23) gatunek trawy, 24) miasto nad Wisłą w woj. gdańskim, 27) polski poeta, 28) napad na bank, 30) kwiatowy cukierek.

opr. Jerzy Męzga

Rozwiązanie krzyżówki nr 1/95 " W I T A J N O W Y R O K U "

Wśród osób, które prześlą do dnia 26.02.1996 r. rozwiązanie krzyżówki Nr 2/96 rozlosujemy bezpłatną prenumeratę naszej gazety na II,III,IV kw. 1996 r. i I kw. 97 r.

ADRES REDAKCJI:

Grabanów 21-500 Biała Podlaska
Telefon: Biała Podl. 433792, 433866, 411247,
Dyrektor 411255, telefax 438198
telex 683330

Adresy i telefony Rejonowych Ośrodków:

Biała Podl. ul. Żerowskiego 3 tel. 433234
Radzyń Podl. ul. Międzyrzecka 99 tel. 520022
Parczew ul. Piwonia 50 tel. 542474
Łosice ul. Piłsudskiego 6 tel. 572665
Wisznice ul. Warszawska 13 tel. 781411 wew. 249

WYDAWCA: OŚRODEK DORADZTWA ROLNICZEGO

DYREKTOR: mgr inż. Sokolowski Andrzej Z-ca DYREKTORA: mgr inż. Jeleń Stanisław

ZESPÓŁ REDAKCYJNY: K. Kuresza, R. Juszczyk, B. Filatiuk, B. Michalczyk, Cz. Mirzewska, A. Matuszewski, A. Strąćicka, A. Radzikowska, B. Warda, A. Zurkowska, specjaliści terenowi doradztwa roln. i specj. WGD.

SKŁAD COMPUTEROWY: M. Zajac, A. Mazur

DRUK: I. Wagner - poligrafia ODR. Nr zamówienia /95 nakład 3.200 szt.